NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 7/22/98

DRAUGAS

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

PERIODICALS
July 23, 1998

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

Vol. LXXXVII Kaina 50 c. KETVIRTADIENIS – THURSDAY, LIEPA – JULY 23, 1998 Nr. 142

Grąžintinų namų gyventojai skundžiasi užsieniui

Vilnius, liepos 22 d. (BNS) — Savininkams grąžintinų namų gyventojai pranešė, jog kreipėsi į užsienio valstybių vyriausybes ir tarptautines organizacijas dėl savo padėties, Lietuvoje atkuriant nuosavybės teises į sovietmečiu nacionalizuotą turtą.

Trečiadienį Kauno grąžintinų namų gyventojų teisų gynimo komitetas BNS perdavė kreipimąsi lietuvių kalba į pasaulio valstybių vyriausybes, Europos Tarybos (ET) generalinį sekretorių bei Parlamentinę Asamblėją.

Jame teigiama, jog Lietuvoje „iškelta nuosavybės grąžinimo problema yra per sunki našta valstybei, nes ji neturi pakankamai lėšų" išmokėti kompensacijas savininkams arba dabar grąžintinuose namuose gyvenantiems piliečiams.

Kreipimosi autoriai nepatenkinti Seimo šią vasarą patvirtinta kompensacijų tvarka, pagal kurią valstybė turi pasiūlyti grąžintinuose namuose gyvenantiems žmonėms kitus butus, išmokant turimo ir naujo butų vertės skirtumą komercine rinkos kaina.

„Už siūlomus butus mums ir mūsų vaikams primetama skola valstybei, kurią tektų mokėti 10 metų mažiausiai po 500-600 Lt per mėnesį", rašoma pareiškime.

Komiteto teigimu, grąžinamuose namuose gyvenantys daugiausia senyvo amžiaus žmonės yra nepajėgūs tiek mokėti, ir todėl esanti didelė tikimybė, kad „dauguma šių žmonių atsidurs gatvėje".

Pasak dokumento, „valstybė pirmiausia privalo grąžintinų namų gyventojams suteikti lygiavertes gyvenamąsias patalpas turimoms, o tik paskui grąžinti tuščius namus arba butus pretendentams į savininkus".

Kreipimesi teigiama, kad 1991 m. priimtas „Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas" šiurkščiai pažeidė „apie 300,000 Lietuvos Respublikos piliečių teises, nes prieštarauja Pasaulio ir Europos deklaracijoms, ginančioms žmogaus teises".

Sulaikytas naujas įtariamasis Kauno kunigo dingimo byloje

Kaunas, liepos 22 d. (BNS-KD-LR) — Antradienio rytą Karmėlavos oro uoste buvo sulaikytas Kauno juvelyrinio ir antikvarinio komiso „Mona Liza" savininkas Vytautas Šimkus. Nors policijos pareigūnams jis teigė, norėjęs skristi į Maskvą, pagal oro uosto tvarkaraštį, tą dieną turėjo išskristi tik du lėktuvai: vienas — į Hamburgą, kitas — į Oslą. Oro uosto duomenimis, lėktuvai iš Karmėlavos į Maskvą pradės skraidyti tik kitą savaitę.

Policiją sudomino tai, kad V. Šimkus turėjo albumą „Ričardo Mikutavičiaus kolekcija. Europos dailė". Manoma, kad albumas galėjo būti vežamas būsimiems meno vertybių, liepos 1-osios naktį dingusių iš kun. R. Mikutavičiaus buto Kaune, pirkėjams. Neatmetama prielaida, kad V. Šimkus sulaikytas baiminantis, kad jis gali dingti iš teisėsaugos akiračio, nes nuo pat pirmųjų kunigo ir jo kolekcijos dingimo akimirkų jis aktyviai dalyvavo vertinant įvykį, jau pirmąjį vakarą per televiziją pareiškė žinąs, kieno tai darbas. Tačiau dabar policijos pareigūnai mano, jog savo parodymais sulaikytasis tik norėjo nukreipti tyrimą kita linkme.

Trečiadienį po pietų Kauno apygardos prokuratūra dar nebuvo apklaususi sulaikytojo V. Šimkaus. Pasak Kauno apygardos prokuratūros Organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos tyrimo skyriaus prokuroro Pauliaus Jablonsko, „įtariamasis neapklaustas, nes tam kategoriškai prieštaravo medikai" (50-metis kaunietis netrukus po sulaikymo antradienį pasiskundė bloga sveikata ir buvo išvežtas į ligoninę, kur paguldytas į kardiologinį skyrių).

48 valandoms sulaikytą V. Šimkų ligoninėje saugo policijos areštinės ginkluotos palydos pareigūnai.

Prokuroras P. Jablonskas nekomentavo, kokių įtarimų sulaikytojo atžvilgiu turi prokuratūra. Tiriamos dvi pagrindinės nusikaltimo prielaidos: arba dvasininkas nužudytas, o vertybės pagrobtos, arba vagystė ir kunigo dingimas — gerai surežisuotas spektaklis.

„Kol neradome kunigo kūno, negalime teigti, kad jis negyvas...", sakė prokuroras.

Užsienio reikalų ministerijos teigimu, Lietuvos Respublikos diplomatinio paso, su kuriuo galėtų be eilės kirsti sieną, kun. R. Mikutavičius neturėjo, (tačiau tai nereiškia, kad jis negalėjo turėti kitos valstybės diplomatinio paso). Be to, Lietuva yra pasirašiusi bevizio įvažiavimo sutartis su 25 valstybėmis. Į valstybių, kurios reikalauja vizų, ambasadas išsiųsti atitinkami paklausimai. Į prokuratūros paklausimus, ar pilietis R. Mikutavičius neturėjo asmeninių sąskaitų, kol kas atsakė tik keli mažareikšmiai Lietuvos bankai. Visi atsakymai buvo neigiami.

Kun. R. Mikutavičiaus ir jo kolekcijos, kurios vertė gali siekti 15 mln. litų, pasigesta liepos 1 dieną.

---

* **„Tik melo detektorius privertė kariškius** atskleisti kortas", pabrėžia „Lietuvos aidas". „Štai ko aš labiausiai bijojau: jeigu mes įstatymą pažeidusį karininką iš karto būtume griežtai nubaudę ir nedavę progos apsispręsti, atsisako jis Rusijos mokamos valstybinės pensijos ar ne, būtų atsiradusi galimybė šantažuoti kitus", laikraščiui sakė Krašto apsaugos viceministras Jonas Kronkaitis. Krašto apsaugos generalinis inspektorius Algimantas Garsys „Lietuvos aidui" sakė nesuprantąs, kodėl taip ilgai kariai, kurie dabar atleisti iš tarnybos, delsė atsisakyti Rusijos mokamų valstybinių pensijų. Lietuvos valstybė jas moka daug didesnes. Tokią padėtį Generalinis inspektorius apibūdino kaip pasitikėjimo krizę, rašo dienraštis. (Elta)

Nuotr.: Žinomą visuomenės veikėją, Lietuvos kovotoją dėl tikinčiųjų ir visų žmonių teisių, buvusią politinę kalinę Nijolę Sadūnaitę jubiliejaus proga sveikina Vilniaus meras Rolandas Paksas. (Elta)

Kvietusioji nusimesti okupacijos jungą padeda vargšams

Vilnius, liepos 22 d. (Elta) — „Jūsų gyvenimas jau dabar yra tapęs legenda. Būkite sveika. Būkite laiminga. Būkite su mumis", sakė Vilniaus meras Rolandas Paksas, liepos 22 dieną, gražaus jubiliejaus — 60-mečio —proga sveikindamas žinomą visuomenės veikėją — kovotoją dėl tikinčiųjų ir visų žmonių teisių, dėl Bažnyčios ir Lietuvos laisvės, buvusią politinę kalinę Nijolę Sadūnaitę. Jubiliatei buvo įteikta gėlių ir Šv. Kristoforo statulėlė.

Susitikime su Nijole Sadūnaite dalyvavo Vilniaus savivaldybės padalinių vadovai, žurnalistai.

Jubiliejaus proga kalbėdama su žurnalistais Nijolė Sadūnaitė padėkojo už dėmesį ir paragino siekti, kad žiniasklaida būtų dorinanti, kilninanti, patriotinė, kad jaunimui duotų sparnus, keliančius į saulę, į žvaigždes, kad padėtų kiekvienam susivokti, jog tikrai laimingas gali būti tik tyras žmogus, turintis kilnių idealų, mylintis ir gerbiantis kitą žmogų. Ji niekada nėra suabejojusi labai paprasta tiesa: „Jeigu nori būti laimingas, laimę nešk kitam, ir tada ji paslaptingai sugrįžta tau pačiam".

Paklausta, ką šiuo metu veikianti, Nijolė Sadūnaitė atsakė, jog daranti tai, ką norėjo ir stengėsi daryti visą gyvenimą — kiek galinti, kiek įstengianti skuba daryti gera. „Bandau imituoti Kalkutos Motiną Teresę, padėti senukams, vienišiems, našlaičiams, ligoniams, invalidams, daugiavaikėms šeimoms", sakė N. Sadūnaitė.

„Skubėkime daryti gera" — taip vadinasi ir Nijolės Sadūnaitės naujoji knyga, kurią tik ką išleido „Katalikų akademijos" leidykla. Ji sudaryta iš dviejų, dar okupacijos metais JAV išleistų N. Sadūnaitės atsiminimų knygų — „KGB akiratyje" ir „Gerojo Dievo globoje". Šios knygos Atgimimo metais buvo išleistos ir Lietuvoje.

Naujoje knygoje autorės atsiminimus papildo įvadas „Ištikima tiesai", taip pat skyrių įvadiniai paaiškinimai, paremti dokumentine medžiaga iš atsivėrusių KGB archyvų. Leidinyje pateikta nemažai nuotraukų.

Kai 1972 m. pogrindyje buvo pradėta leisti Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronika, N. Sadūnaitė nesvyruodama ir su džiaugsmu ėmėsi jos platinimo. Už šią veiklą 1975 m. buvo nuteista trejiems metams griežtojo režimo lagerio ir trejiems metams tremties. Visa tai iškentusi, 1980 m. grįžo į Lietuvą ir, kaip buvo žadėjusi KGB tardytojams, nedelsdama vėl įsitraukė į Kronikos leidybą bei platinimą. Rinko žinias, pristatydavo jas redaktoriui, redaguodavo, daugindavo, veždavo į Maskvą disidentams, kad perduotų į Vakarus. Dėl KGB persekiojimų 1982 m. buvo priversta pasitraukti į pogrindį, slapstytis.

Dar prieš Atgimimą, istoriniame 1987 m. rugpjūčio 23 dienos mitinge ji kreipėsi į tautą, kviesdama nusimesti okupacijos jungą. Tik atgauta Lietuvos laisvė Nijolę Sadūnaitę apsaugojo nuo naujų gulagų ar gal net ir sunaikinimo, rašo Vidas Spengla jos naujosios knygos įvade.

---

* **Vyriausybė nutarė paskirstyti** miestų ir rajonų savivaldybėms šių metų biudžeto specialiąją paramą — lėšas globojamiems vaikams išlaikyti. Pagal Valstybinių pašalpų šeimoms, auginančioms vaikus, įstatymą — likusio be tėvų vaiko globėjui už kiekvieną globojamą vaiką nuo liepos 1 d. kas mėnesį mokama 2 minimalaus gyvenimo lygio (MGL), 250 litų, pašalpa, kol vaikui sukaks 18 metų. Nuo 1999 m. sausio 1 d. numatyta dvigubai padidinti minėtą pašalpą ir mokėti 4 MGL (500 litų). Beje, vaikui sulaukus pilnametystės ir pasibaigus globai, nurodyta pašalpa bus mokama ir toliau, iki vaikas baigs bendrojo lavinimo mokyklą ir ją baigus — iki tų pačių metų rugsėjo 1 d., jeigu jis nedirbs. (Elta)

* **Trečiadienį 3 val. po pietų Vilniuje buvo** 33 C (90 F) laipsniai šilumos. Išvakarėse Vilniuje aukščiausia temperatūra buvo maždaug 30 C (86-87 F) laipsnių. Kitomis savaitės dienomis numatomi ne tokie karšti orai. (BNS)

Latvijai įteiktas Lietuvos protestas

Vilnius-Ryga, liepos 22 d. (BNS) — Latvijos ambasadoriui Lietuvoje Ačiui Sjaničiui trečiadienį įteikta nota dėl išniekintos Lietuvos valstybinės vėliavos.

Antradienį piketą prieš Būtingės naftos terminalo statybą prie Lietuvos ambasados Rygoje surengę Latvijos žaliųjų partijos bei aplinkos apsaugos klubo aktyvistai turėjo juodais protesto užrašais išmargintą Lietuvos vėliavą.

Latvijos ambasadorių išsikvietęs Lietuvos URM Politikos departamento direktorius Vygaudas Ušackas įteikė notą, kurioje prašoma išaiškinti ir nubausti šio vandalizmo akto kaltininkus.

Po antradienio akcijos bado streiką prie ambasados liko tęsti keturi Latvijos aplinkosaugos klubo aktyvistai. Jie reikalauja sustabdyti Būtingės naftos terminalo statybą tol, kol bus galutinai įvertintas jo poveikis Latvijos aplinkai.

Sultis ir vandenį geriantys bado akcijos dalyviai yra folkloro muzikantas Uldis Ozolas, moksleivės Aija Altberga ir Ieva Hansonė bei Soroso fondo meno centro direktorius Janis Borgas.

A. Altberga sakė, kad jis bei I. Hansonė ir U. Ozolas ketina badauti tris arba keturias dienas. J. Borgas, kuris neslepia akcijos metu norįs suliesėti, ketina badauti tol, kol bus išpildyti jų reikalavimai.

Žydų centro vadovas skelbia prasimanytus dalykus

Vilnius, liepos 22 d. (BNS) — Tarptautinė žydų persekiotojų ieškanti organizacija prašo Lietuvos prezidentą Valdą Adamkų pasirūpinti, kad už nusikaltimus prieš žydus reabilitacijų netekę asmenys patirtų „praktinių pasekmių".

Tarptautinio Simon Wiesenthal centro Izraelio skyriaus direktorius Efraim Zuroff trečiadienį BNS pranešė nusiuntęs laišką Lietuvos prezidentui. Laiške jis reiškia „nusistebėjimą ir apgailestavimą", kad iki šiol nebuvo imtasi jokių priemonių atimti iš dereabilituotų asmenų kompensacijas, kurias jie gavo kartu su reabilitacijomis, kaip nukentėję nuo sovietų režimo. Tačiau E. Zuroff savo pareiškime mini vien tik tariamus Lietuvos vyriausybės veiklos faktus, kurių niekas Lietuvoje negali patvirtinti.

E. Zuroff pareiškimas apie laišką prezidentui V. Adamkui paskelbtas tą pačią dieną, kai į Lietuvą atvyko Izraelio vyriausiasis rabinas Israel Meiri Lau bei keli Izraelio pareigūnai.

Lietuva netrukus po nepriklausomybės atkūrimo 1990 m. reabilitavo pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvius. Tarptautinės žydų organizacijos kaltina, kad drauge su kitais buvo reabilituoti šimtai nacių talkininkų, dalyvavusių žydų žudynėse. Kelių akivaizdžių karo nusikaltėlių reabilitacijos netrukus buvo atšauktos, tačiau kitų įtartinų bylų tyrimą apsunkina autentiškų dokumentų ir liudytojų trūkumas.

Tačiau 1995 m. priimtos įstatymų pataisos, pagal kurias buvo dereabilituoti žydų persekiojimu kaltinami asmenys, nenumatė kokių nors kompensacijų atėmimo. Tokie asmenys tiesiog neteko reabilitacijos pažymėjimo.

E. Zuroff pranešime reikalaujama, kad Lietuvos vyriausybė paskelbtų, pasak jo, neseniai priimtą sprendimą atšaukti reabilitacijas 22 asmenims, „kurie dalyvavo persekiojant ir žudant žydus Antrojo pasaulinio karo metais". Pranešime teigiama, kad tas pats nutarimas numato susigrąžinti iš tokių asmenų „jiems suteiktą finansinę paramą ir nuosavybę, kurią jie gavo, kai buvo reabilituoti".

Rašte E. Zuroff prisistato neva buvęs 1995 m. įkurtos bendrosios Izraelio-Lietuvos komisijos, tiriančios reabilitacijos atvejus, nariu. Tokia komisija Lietuvoje nebuvo sudaryta, Lietuvai nesutikus, kad kokia nors bendra komisija Lietuvoje užsiimtų teisingumo vykdymu.

Lietuvos vyriausybė pastaruoju metu nėra priėmusi jokių dokumentų nei dėl dereabilitacijos apskritai, nei dėl kompensacijų susigrąžinimo iš reabilitacijos netekusių asmenų. Nieko panašaus, apie ką rašo E. Zuroff, sakė negirdėję nei Lietuvos ambasados Izraelyje diplomatai, nei Užsienio reikalų ministerija, nei Aukščiausiasis teismas, nei Lietuvos prezidento patarėjai.

URM Azijos, Afrikos ir Okeanijos skyriaus trečiasis sekretorius Jonas Skardinskas sakė, kad nėra priimta jokių panašių nuostatų, įstatymo ar nutarimo. Šis URM skyrius informuojamas apie visus sprendimus, galinčius dominti Izraelį ar žydų organizacijas.

Aukščiausiojo teismo Reabilitacijos skyriuje taip pat pastaruoju metu nebuvo nagrinėjami jokie klausimai, susiję su kompensacijų iš dereabilituotų asmenų sugrąžinimu. Skyrius yra svarstęs kelias dereabilitacijos bylas, papildant jas naujais faktais. Dabar tokių bylų Lietuvoje yra 22. Gyvų asmenų, iš kurių atimtos reabilitacijos, tėra keli, nors tikslaus skaičiaus teismo atstovė neprisiminė.

Pagal 1990 m. nustatytą reabilitacijos tvarką, reabilituotieji asmenys iš pradžių galėjo gauti po 50 sovietinių rublių už kiekvieną iškalėtą mėnesį. Vėliau ši suma buvo pakeista į 20 litų.

Lietuvos prezidento konsultantas Julius Šmulkšys, kuris be kita ko, rūpinasi žydų klausimais, sakė, kad jam taip pat nėra žinoma, apie ką rašo E. Zuroff. Jis prisiminė, jog per porą darbo mėnesių prezidento V. Adamkaus komandoje, tai jau būtų trečiasis E. Zuroff laiškas. Ankstesniuose dviejuose Centro Izraelyje direktorius reiškė savo susirūpinimą, neva Lietuva vilkina Aleksandro Lileikio teismą.

Į pirmąjį J. Šmulkštys sakė parašęs atsakymą, informavęs apie bylos nagrinėjimą ir pabrėžęs, kad nusikaltimus padarę asmenys turi už tai atsakyti, tačiau prezidentas negali daryti įtakos teismui. Į antrąjį E. Zuroffo laišką, kuriame buvo reiškiamas pasipiktinimas tuo, kad A. Lileikio teismas atidėtas iki rugsėjo mėnesio, prezidento konsultantas nebeatsakė.

Liepos 22 d. į Lietuvą atvyko Izraelio vyriausiojo rabino Israel Meiri Lau vadovaujama delegacija, kuri iki sekmadienio Lietuvoje domėsis judėjų religijos paveldo apsaugos, nuosavybės atstatymo, atmintinų vietų ir paminklų priežiūros bei kt. klausimais. Numatyti susitikimai su Lietuvos bei žydų bendruomenės vadovais.

Nuotr.: Izraelio vyriausiąjį rabiną Israel Meiri Lau (kairėje) Vilniaus oro uoste pasitiko Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas Simonas Alperavičius. (Elta)

---

* **Generalinės prokuratūros**, Valstybės saugumo departamento ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro vadovai pasirašė susitarimą bendradarbiauti tiriant Lietuvos gyventojų genocidą. Susitarimą pasirašė generalinis prokuroras Kazys Pėdnyčia, VSD direktorius Mečys Laurinkus bei Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro vadovė Dalia Kuodytė. (BNS)

KALENDORIUS

Liepos 23 d.: Brigita, Apolinaras, Romula, Tarvilas, Gelminė.

Liepos 24 d.: Kristina, Kristoforas, Kunigunda, Laimis.

LIETUVOS PASIUNTINIO B. K. BALUČIO DIPLOMATINĖ VEIKLA

JUOZAS SKIRIUS

Straipsnio tikslas — dviejų valstybių santykiuose parodyti konkrečios asmenybės — Lietuvos nepaprasto pasiuntinio ir įgalioto ministro Broniaus Kazio Balučio — asmeninį indėlį diplomatinėje veikloje JAV. Straipsnyje paryškinama mintis, kad nemažai priklauso, siekiant užsibrėžtų tikslų, nuo žmogaus įsitikinimų, savybių, pasirengimo ir autoriteto aplinkinių tarpe.

Santykiai su JAV valstybės departamento valdininkais

Prisimindamas savo darbą Vašingtone, B. K. Balutis pažymėjo, kad „politiniai santykiai su Amerika buvo kuo geriausi. Niekas jų nedrumstė, niekas netemdė". Gal ir dėl to, kad ypatingų problemų tarp abiejų valstybių neiškilo, nors diplomatinių ir politinių niuansų galima pastebėti. Naujam pasiuntiniui atvykus iš Lietuvos buvo lemta pasirašyti keletą politinių sutarčių, kurių parengime betarpiškai teko pačiam dalyvauti, dirbant užsienio reikalų ministerijoje Kaune. B. K. Balutis į JAV atvyko per pačius prezidento rinkimus, kuomet ir valstybės departamento valdininkai buvo užimti vidaus problemomis. Todėl susitikimai su JAV diplomatais įvyko ne iš karto, o praėjus kelioms savaitėms. Spalio 24 dieną su oficialiu vizitu Lietuvos pasiuntinys aplankė JAV valstybės sekretorių Kellog, o po to privačiai apsilankė pas Valstybės departamento Rytų Europos reikalų skyriaus viršininką R. Kelley, kuris tiesiogiai rūpinosi ir Lietuvos reikalais. B. K. Balutis jį pažinojo dar nuo 1920 metų. R. Kelley Lietuvos pasiuntinį priėmė labai širdingai ir žadėjo visokeriopą pagalbą bei patarimų. Iš karto susidarė jauki atmosfera kaip tarp senų gerų pažįstamų. R. Kelley skyriuje dirbo Parkers, Henderson ir Nelsen. Visi, anot B. K. Balučio, malonūs ir gerai su Lietuvos reikalais susipažinę diplomatai, prielankiai nusiteikę ir pasiruošę visus kylančius klausimus draugiškai spręsti. Draugiški santykiai su Valstybės departameno tarnautojais buvo būtini, sprendžiant įvairias problemas, susietas su Lietuva. Archyvinių dokumentų analizė rodo, kad Lietuvos pasiuntiniui pavyko išlaikyti draugišką atmosferą iki pat savo atstovavimo Vašingtone pabaigos.

Kellogg pakto svarstymo ir pasirašymo procedūra

R. Kelley spalio 24 d. pokalbio metu domėjosi kaip Lietuvos vyriausybė įsivaizduoja prisidėjimą prie Kellogo pakto procedūros. B. K. Balutis, prieš eidamas į valstybės departamentą, buvo šio dokumento tekstą perskaitęs, todėl galėjo nuosekliai paaiškinti procedūrą. Jo nuomone, po to kai svarbiausios 15 valstybių ratifikuos paktą ir pasikeis ratifikacijomis, tuomet svarbiausia valstybė — JAV — notifikuos tą faktą visoms kitoms vyriausybėms pranešant, kad paktas yra atviras ir kitoms valstybėms, ir tuomet Lietuvos vyriausybė savo ratifikuotą paktą deponuos Vašingtone taip, kaip numatyta pačiame dokumento tekste. R.Kelley tokiu paaiškinimu liko patenkintas, nes tai sutapo su Valstybės departamento pozicija. Tuo pačiu jis nusistebėjo, kad ne visos vyriausybės taip supranta procedūrą. Jo nuomone, paktas gali pradėti veikti apie 1929 m. sausio mėnesį. Nuo tos pokalbio dienos Lietuvos pasiuntinys atidžiai sekė Kellogg pakto svarstymus JAV Senate, nuotaikas Valstybės departamente ir smulkiai sava pranešimuose referavo Užsienio reikalų ministeriją Kaune. B. K. Balutis buvo vienas iš tų politikų, kurie siekė palaikyti kuo geresnius santykius su JAV, tikintis už tai iš amerikiečių moralinio ir ypač politinio palaikymo. Jis tikėjo, kad JAV anksčiau ar vėliau vis tiek įsijungs į Europos politiką. Todėl ir Kellogg pakto atžvilgiu jis stengėsi nesukelti JAV diplomatų abejonių, kad Lietuva gali ir neprisidėti prie pakto.

1929 m. sausio 15 d. JAV Senatas ratifikavo Kellogg paktą. Sausio 19 d. B. K. Balutis buvo pakviestas pietų pas Valstybės sekretorių F. Kellogg. Prieš tai, tą pačią dieną, Lietuvos pasiuntinys gavo D. Zauniaus telegramą, kur teiraujamasi, ar galima Lietuvai paktą ratifikuoti anksčiau negu pirmieji pakto dalyviai. Lietuvių diplomatų tikslas savo aktyvumu sudominti amerikiečius. Po pietų Lietuvos pasiuntinys užklausė valstybės sekretoriaus nuomonės dėl tų valstybių, kurios be pirmųjų penkiolikos pakto dalyvių jau yra ratifikavusios paktą. F. Kellogg atsakė, kad dabar prisidėti galima tuojau prie pakto, nelauliant visų penkiolikos pirmųjų dalyvių ratifikavimo, nes nebuvo abejonių, kad visos jos ratifikuos. Be to, Valstybės sekretorius pažymėjo, kad jau trylika valstybių, be pirmųjų penkiolikos, paktą ratifikavo ir deponavo Vašingtone. Todėl jis siūlė Lietuvos vyriausybei taip pat tuojau ratifikuoti paktą. F. Kellogg, prieš pasitraukdamas iš Valstybės sekretoriaus posto, norėjo matyti visas pasaulio valstybes ratifikavusias paktą. Jis su pasitenkinimu tą įvertino tokiais žodžiais: „Tai bus pirmas atsitikimas žmonijos istorijoje, kuomet pirma pasaulio sutartis, tikra to žodžio prasme, bus pasirašyta. Apibendrinęs savo pokalbį su F. Kellogg B. K. Balutis pasiūlė Lietuvos vyriausybei tuojau ratifikuoti paktą ir jį deponuoti Vašingtone. Juo anksčiau tai bus padaryta, tuo daugiau Lietuva turės politinės naudos JAV politiniuose sluoksniuose.

Kellogg paktą Lietuva ratifikavo 1929 m. sausio 21 d., o balandžio 5 d. deponavo Vašingtone. Iš esmės šis paktas Lietuvai nevaidino to vaidmens, kokį įsivaizdavo pakto autoriai. Dar 1928 m. rugsėjo 5 d. Užsienio reiklų ministras A. Voldemaras specialiu raštu JAV Valstybės sekretoriui, pritardamas paktui, atkreipė dėmesį, kad Lietuvos vyriausybė vis dėlto tiki teisingu Vilniaus problemos išsprendimu. A. Voldemaro teiginių analizė leidžia tvirtinti, jog Lietuvos vyriausybė, pasirašiusi Kellogg paktą, toliau reikalaus Vilniaus sugrąžinimo. Pats paktas Lietuvos vyriausybei, kol ji neatgavo Vilniaus , nevaidino politinės reikšmės, greičiau buvo tam tikras stabdis jos santykiuose su Lenkija. Apie pakto naudingumą galima kalbėti tik, kai turime galvoje Lietuvos ir JAV santykius. Amerikiečiai labai geidė šio pakto, o Lietuvos politiniai sluoksniai, jų tarpe ir pats B. K. Balutis, siekdami gerinti santykius su JAV, ratifikavo ir deponavo paktą.

Arbitražo ir konsiliacijos sutarčių su JAV pasirašymas

Tuo pačiu metu B. K. Balutis savo vyriausybės buvo įgaliotas pasirašyti su JAV dvi politines sutartis: arbitražo ir konsiliacijos. Šios sutartys taip pat mažai domino Lietuvos vyriausybę. Ji sutarčių praktinę reikšmę mėgino sieti su Lietuvos ir Lenkijos santykiais. Atkreiptas dėmesys į tai, kad jeigu tarp jų kiltų karas, remiantis tomis sutartimis, visiškai neaišku, kas turėtų autoritetingai nustatyti, kuri valstybė yra agresorė. Sutarčių klausimu Valstybės departamente B. K. Balutis turėjo keletą pasikalbėjimų, siekiant išaiškinti minėtus trūkumus. JAV valdininkai, sutikdami, kad tai trūkumai, labai nenorėjo keisti standartinį tekstą. Kadangi amerikiečių siūlomų sutarčių tekste esantys trūkumai, B. K. Balučio nuomone, praktinės reikšmės Lietuvai neturi (tam pritarė Lietuvos vyriausybė), todėl 1928 m. lapkričio 14 d. jis ir F. Kellogg pasirašė minėtas sutartis. Lietuvos vyriausybė, raginama B. K. Balučio, tik po metų, t.y. 1929 m. lapkričio 12 d., šias sutartis ratifikavo. Tuo tarpu amerikiečiai jas ratifikavo 1928 m. gruodžio 18 ir 20 d. 1930 m. sausio 20 d. B. K. Balutis, įgaliotas savo vyriausybės, pasikeitė su JAV atstovais ratifikuotais dokumentais. Nuo tos dienos sutartys įsigaliojo, o kovo 17 d. buvo įregistruotos Tautų sąjungoje.

Dar 1929 m. birželio 20 d. Lietuvos pasiuntinys, ragindamas vyriausybę kuo greičiau ratifikuoti sutartis, priminė, kad tuo pačiu reikia paskirti iš Lietuvos pusės du konsiliacijos komisijos narius, pagal sutarties antrąjį straipsnį. 1930 m. liepos mėnesį Lietuva jau turėjo narius komisijai: tai Čekoslovakijos Užsienio reikalų ministras E. Benešas ir Lietuvos vyriausiojo tribunolo pirmininkas prof. A. Kriščiūkaitis. Amerikiečiai pasiūlė buvusį JAV atstovą Baltijos valstybėse 1920-1922 metais ir Sant Dominge E. bei Brazilijos Užsienio reikalų ministerijos teisės konsultantą dr. K. Berilacqua. E. Young turėjo būti palankus Lietuvai, nes su juo B. K. Balutis stengėsi palaikyti nuoširdžius santykius . 1930 m. sausio 14 d. E. Young lankantis Vašingtone, Lietuvos pasiuntinys jį pakvietė pietų, kurių metu amerikietis „su dideliu smagumu prisiminė laiką, praleistą Baltiko valstybėse ir su įdomumu teiravosi apie padarytąjį progresą ir dabartinę padėtį". Pagal sutartį, abiems valstybėms reikėjo rasti bendrą penktąjį narį. JAV Valstybės departamentas domėjosi, kokios valstybės pilietis būtų lietuviams priimtinas. Tuo reikalu kreipėsi į Lietuvos pasiuntinį. B. K. Balutis gana diplomatiškai pareiškė, kad jam lengviau atsakyti į klausimą, kokių valstybių piliečių mes nepageidautume. Konkrečiau nurodė į Lenkijos pilietį arba piliečius tų valstybių, kurios turi ryšius su Lenkija, arba yra suinteresuotos Lenkijos — Lietuvos ginče. Amerikiečiai pasiūlė buvusį Danijos užsienio reikalų ministrą E. Scavencin, kurio kandidatūrai B. K. Balutis Lietuvos vyriausybės vardu pritarė. Taip pavyko galutinai suformuoti tarptautinę komisiją, kurios uždavinys — apsvarstyti ir taikiu būdu spręsti bet kokius ginčus, kurie ateityje galėtų tarp šių valstybių kilti. Rugpjūčio 16 d. B. K. Balutis su amerikiečiais pasikeitė notomis.

Vilniaus klausimas ir Lenkija diplomato veikloje

1920 m. Lenkijai sulaužius Suvalkų sutartį, B. K. Balutis buvo giliai įžeistas ir nuo tada nebepasitikėjo lenkais. Visą likusį gyvenimą išliko karštu kovotoju dėl Vilniaus. Tai ryškiai atsispindėjo jo diplomatinėje veikloje. Atvykęs į JAV, vietinių lietuvių spaudos atstovams pažymėjo, kad Vilniaus klausimas lietuviams bus tol aktualus, kol jie ,jį gyvu laikys ir nuolat judins". O jo, kaip pasiuntinio, viena iš užduočių ir buvo šį klausimą JAV ,judinti". Tai darė per spaudą, radiją, rėmė JAV lietuvių antilenkiškas akcijas, platino Vilniui vaduoti sąjungos leidinius, kaip „Mūsų Vilnius" ir panašiai. Globojo iš Lietuvos atvykusius Vilniaus reikalais agituoti JAV lietuvių kolonijose žmones, tokius kaip E. Vileišienę, M. Biržišką ir kitus. 1932 m. B. K. Balutis užmezgė tamprius ryšius su JAV ukrainiečių vadu dr. Mišuka, kuris buvo ir ukrainiečių tautinio susivienijimo organo „Svoboda" vyresniuoju redaktoriumi. JAV ukrainiečiai, kaip ir lietuviai, taip pat vedė aktyvią antilenkišką agitaciją. Dažnai ukrainiečiai kartu su lietuviais protestuodavo dėl Vilniaus spalio 9 d. protesto mitinguose ir akcijose.

B. K. Balutis, kaip ir kiti Lietuvos pasiuntiniai, gaudavo iš savo vyriausybės trumpus pranešimus apie Lenkijos veiksmus prieš Lietuvą: lenkų kariuomenės judėjimas ir pergrupavimas prie demarkacinės linijos, lietuvių padėtis Vilniaus krašte ir pan. Lenkų daromas spaudimas buvo pretekstas Lietuvos vyriausybei per savo pasiuntinius įvairiuose kraštuose, tame tarpe ir JAV, kartas nuo karto priminti Vilniaus problemą ir įspėti tas valstybes, kad ir Lietuva gali „griebtis atitinkamų priemonių apsisaugoti nuo siurprizų". Žinodamas JAV diplomatų didelį norą matyti tarp Lenkijos ir Lietuvos draugiškus santykius, B. K. Balutis aiškiai išnaudojo tokią informaciją, bet labai atsargiai, neišsišokdamas, formuluodamas mintį, jog pirminė nepastovumo priežastis glūdi Lenkijos politikoje. Kad iš tiesų nėra draugiškos iniciatyvos iš lenkų pusės, savotiškai iliustruoja 1929 m. įvykusi Lenkijos pasiuntinių Vašingtone rotacija. Naujasis pasiuntinys Filipowicz, remiantis diplomatine procedūra, turėjo B. K. Balučiui, kaip anksčiau atvykusiam, padaryti asmeninį vizitą. Tačiau Lenkijos pasiuntinys pasitenkino, atsiųsdamas tik vizitinę kortelę. Tokiu būdu jam atsakė ir B. K. Balutis. Šis precedentas Kaune buvo suprastas, kaip Lietuvos eilinis ignoravimas iš lenkų diplomatų pusės. Lietuvos pasiuntinys pasistengė supažindinti su šiuo faktu ir Valstybės departamentą. Toks lenko diplomato nelankstumas paaiškėjo vėliau, kai Čikagoje konsului A. Kalvaičiui pavyko pasikalbėti su buvusiu generolo L. Želigovskio kapelionu kunigu M. Urbonavičiumi. 1930 m. vasarą kunigas lankėsi Lenkijoje ir Lietuvoje, kur turėjo susitikimus su aukštais valdininkais. Lenkijos veikėjų nuomone, su Lietuva tol nebus vedamos derybos, kol į valdžią negrįš liaudininkai.

(Bus daugiau)

• Laisvė yra galingas gaivalas, kovojantis su užtvaromis, kuris kartais verčia žmones norėti aukštesnių tvorų.

Lance Morrow

Amerikos ambasadoje Vilniuje JAV Nepriklausomybės šventės (liepos 4 d.) priėmimo metu ambasados sodelyje. Iš kairės: „Robin Hood" filmo režisierius Joel Freeman su žmona, LR garbės konsulė Cleveland, OH, Ingrida Bublienė ir Amerikos ambasadorius Keith Smith su žmona.

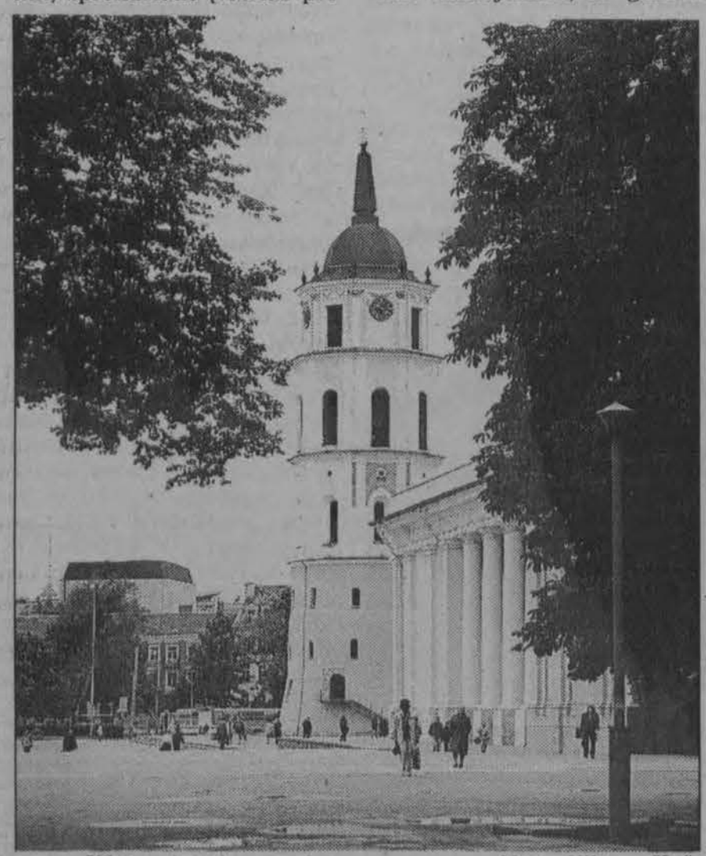

Vilniaus katedros varpinė. Nuotr. Viktoro Kučo

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: $95.00. Foreign countries $110.

Postmaster: Send address changes to Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mažinant pašto išlaidas, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesiunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokestį, pažymima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	$95.00	$55.00	$35.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	$110.00	$60.00	$40.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	$55.00	$40.00	$30.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	$60.00	$45.00	$35.00
Užsakant į Lietuvą:			
(Air cargo)	$100.00	• $55.00	
Tik šeštadienio laida	$55.00		
Užsakant į užsienį oro paštu	$500.00	$250.00	
Tik šeštadienio laida	$160.00	$85.00	

Vyriausia redaktorė – Danutė Bindokienė

Administratorius – Valentinas Krumplis

Moderatorius – kun. Viktoras Rimšelis

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:00, šestadieniais nedirba.

• Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą ką nors skelbti.

• Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.

LINAS SIDRYS, M.D.
Akių ligos / Chirurgija
9830 S.Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
Tel. 708-636-6622
4149 W. 63rd. St.
Tel. 773-735-7709

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S.Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S.79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. A.B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ – AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. 708-422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirmad. 3v.p.p.-7v.v., antr. 12:30-3v.p.p.
treč. uždaryta, ketvirt. 1-3v.p.p.
penktad. ir šeštad. 9v.r.-12v.p.p.

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
Specialybė – Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6187 S.Archer Ave. (prie Austin)
Tel. 773-585-7755
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak. Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern un-to diplomu, lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą. Pacientai priimami absoliučiai punktualiai. Susitarimui (kalbėti angliškai)
Tel. 708-422-8260

ARAS ŽLIOBA, M.D.
INDRĖ RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
1020 E.Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

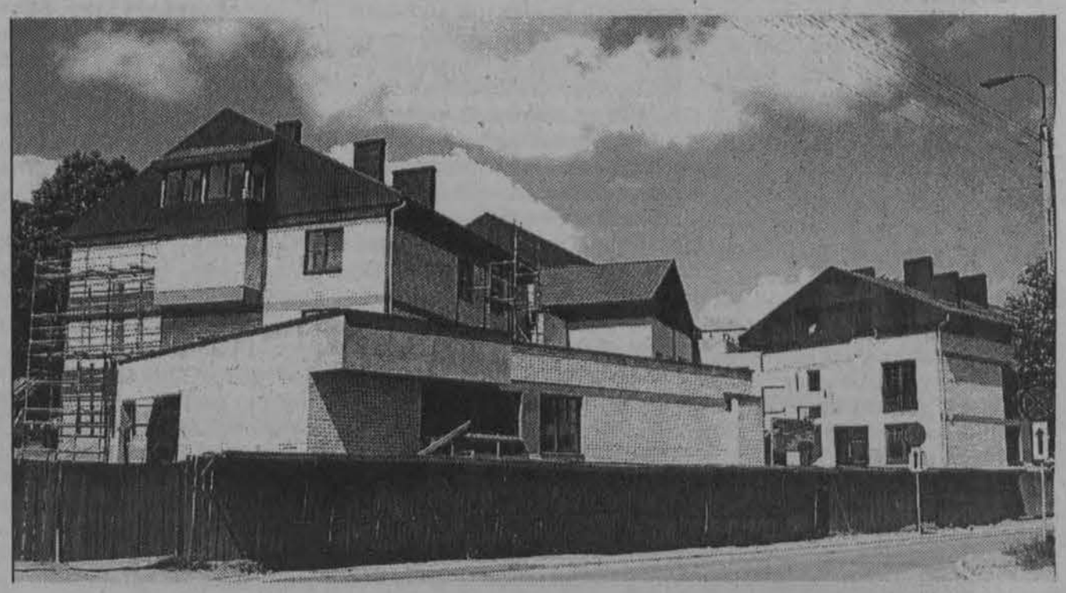

Baigiamas statyti Lietuvos konsulatas Seinuose. Nuotr. Viktoro Kučo

LIETUVIAI POLITINIAME ŽEMĖLAPYJE

ELONA VAIŠNIENĖ

JAV „National Democratic Ethnic Coordinating Committe" (NDECC) susibūrė 1995 m. su mintim pabrėžti demokratų partijai, kad be „African-Americans, Hispanics and Asians" tarp JAV mažumų, yra ir „etnikai" Komiteto steigiamojoj grupėj dalyvavo Rimas Česonis, PLB buvusios valdybos vicepirmininkas visuomeniniams reikalams. Šiuo metu komitete atstovaujami airiai, albanai, arabai, armėnai, graikai, italai, kroatai, lenkai, lietuviai, portugalai, rusai, serbai, švedai, ukrainiečiai, vengrai, ir vokiečiai.

NDECC š.m. birželio 10 d., Washington'e suorganizavo „Ethnic Day on Capitol Hill". Demokratų partija šiam įvykiui skyrė daug dėmesio. Į suvažiavimo garbės komitetą sutiko įeiti Senato ir Atstovų rūmų demokratų vadovybė (Senato: Thomas Daschle, Wendell Ford, John Breaux, Barbara Mikulski; Atstovų rūmų Richard Gephardt, David Bonior, Vic Fazio, Barbara Kennelly) bei kiti senatoriai (įskaitant Richard Durbin), ir Atstovų rūmų nariai. Suvažiavime kalbėjo demokratų numatomi kandidatai į prezidentus, vice prezidentas Al Gore ir Atstovų rūmų demokratų vadas Dick Gephardt bei Democratic National Committee (DNC) „National Chair" Steve Grossman ir „General Chair" Colorado gubernatorius Roy Romer.

Suvažiavo apie 200 etnikų iš 12 valstijų, tarp jų lietuviai Stanley Balzekas (Chicago), Rimas Česonis (Indiana), Algimantas Gečys (Philadelphia), Jurgis Lendraitis (Chicago), Rimantas Stirbys (Philadelphia) ir Elona Vaišnienė (Connecticut). Buvo smagu stebėti, kaip entužiastiškai Česonį sutinka JAV administracijos pareigūnai (pvz., Christine Stanek, JAV prezidento speciali padėjėja etniškiem reikalam) ir įvairūs patarėjai (įskaitant Victoria Mengiards, kuri lietuviam įvairiai padeda nuo prez. Carter vyriausybės laikų). „Laidas jaunesniems šį darbą perleist", — prasitarė Česonis, skubėdamas į dar viena susitikimą. Bet tokie ryšiai išvystomi tik per daugelį metų ir vargu ar perleidžiami jaunesniems.

Visi kalbėtojai pabrėžė savo etnišką kilmę. DNC „National Chair" Steve Grossman prisistatė esąs žydas, NDECC kopirmininkas James Zogby-arabas. Kai vienintelė juodukė salėje, DNC „base vote" direktorė Regena(sic) Thomas, prisipažino anksčiau nė nežinojusi apie etnikus, per salę nušiureno reakcija — vieni šypsojosi „atradusiai Ameriką", kitus tai aiškiai paglostė „prieš plauką".

Ir etnikams, ir demokratų partijos vadovams buvo aišku, kad šį rudenį bus rinkimai. Demokratų partijai reikia balsų, o etnikams reikia užsitikrinti savo interesams rėmėjų. Tad po įžanginių kalbų pirmininkaujantis James Zogby skyrė laiko surašyti ko suvažiavusios kilmės visuomenės pageidautų iš Kongreso ir Vyriausybės. Mes surašėm, jog lietuviams svarbu, kad JAV balsuotų už Lietuvos priėmimą į NATO, kad JAV padėtų ekonominiai ir su technika Lietuvai atsistatant į lygiavertę Europos valstybę, kad JAV palaikytų žmogaus teisių principą tarptautiniuose reikaluose, kad vyriausybė skirtų lietuvių kilmės amerikiečius į federalines pozicijas ir komisijas, kad būsimam žmonių surašyme (census) būtų klausimas apie etnišką kilmę (yra pasiūlymas tokio klausimo neįtraukti), taip pat sakėm, kad lietuvių kilmės žmones pritaria švietimo įvedimui valstybiniu mastu, ir kad jiems rūpi Social Security tęstinumas ir federalinės skolos mažinimas.

Viena pagrindinių kalbėtojų buvo ukrainiečių kilmės Marcy Kaptur, Atstovų narė iš Ohio. Ji iškėlė etnikų įtaką ir svarbą, formuluojant užsienio politiką. Ta nuomonė įvairiai aidėjo ir kitų kalbose, įskaitant viceprezidento Al Gore, kalbėjusio per užbaigiamąjį priėmimą. Jis sakė, kad etnikų dalyvavimas su vyriausybės pareigūnais ar Kongreso nariais pažintinėse kelionėse į jų kilmės kraštus padeda suprasti kultūrines plonybes, kurios šiaip liktų nesuprastos ar net nepastebėtos.

Per pietus kalbėjo Senato Užsienio reikalų komiteto vyresnysis narys sen. Paul Sarbanes, sen. Robert Torricelli, ir Senato demokratų vadas Richard Gephart. (Mus taip pat linksmino airių „Riverdance" stiliaus šokėjų ansambliukas).

Po pietų — atgal į salę pasiklausyti con. Leo Hamiltoo, buvęs Senato Užsienio reikalų komiteto ir „Intelligence" komiteto pirmininkas, šiuo metu yra Senato Tarptautinių reikalų komiteto vadovaujantis demokratų narys (jis į Kongresą perrenkamas nuo 1965 m.). Iš jo kalbos pavadinimo, „Briefing on Ethnic Policy issues", atrodė, kad bus kalbama apie vidaus reikalus, tačiau sen. Hamilton kalbėjo apie etnikų vaidmenį užsienio politikos kontekste.

Lietuviai demokratų partijos konferencijoje Vašingtone. Iš kairės: Algimantas Gečys, Elona Vaišnienė, Stanley Balzekas, Jr, Jurgis Lendraitis ir Rimas Česonis.

Jis pabrėžė, kad etnikai seka, kaip balsuoja Kongreso nariai ir ką daro vyriausybė užsienio politikoj ir turi stiprią įtaką (laiškais, telefonu, faksu ir elektroniškai) į užsienio politikos formulavimą bei vykdymą. Etnikai itin svarbūs, nes jie yra ta visuomenės dalis, kuri reikalauja, kad Amerika gerai reikštųsi tarptautinėj arenoj ir joje užimtų vadovaujančią poziciją. Tuo tarpu dauguma amerikiečių užsienio politika nesidomi, ir Kongreso nemažai narių tiesiog nenori, kad Amerika užsiimtų užsienio reikalais. Kaip pavyzdį sen. Hamilton paminėjo atsisakymą atsakomybės, kai iškilo klausimas siųsti karius į Haiti, Somaliją, Bosniją. Šią Kongresui priklausančią atsakomybę turėjęs apsiimti prezidentas. Kitas pavyzdys — stiprus nepritarimas prez. Clinton vyriausybės siūlymui, kad į NATO būtų priimta naujų narių. Prieš pat Senatui balsuojant, sen. Warner dar įvedė pataisą, kad, balsuojant priimti Lenkiją, Čekiją ir Vengriją, tuo pačiu būtų pabalsuota sustabdyti kuriam laikui tolimesnį NATO plėtimą. Ir vėl vyriausybei tekę atkakliai darbuotis, kad durys liktų atviros, įskaitant Baltijos kraštams. Žinoma, pridėjo senatorius, reikia atsiminti, kad NATO yra ne dovana, o gynybinė sąjunga ir priimtos valstybės turės prisidėti prie sąjungos stiprinimo.

Etnikai į Kongreso narių „radaro lauką", priverstinai įtraukia užsienio reikalus. Jie taip pat pristato vertingos informacijos, kuri kartais savo išsamumu stebina netgi Valstybes departamentą ir saugumą. Kongreso narių, jų štabų, ir net aukštesniųjų vyriausybės pareigūnų svetimų kraštų ir kultūrinių skirtumų supratimas dažnai neprilygsta etnikų turimam supratimui. Etnikai taip pat reikalauja, kad Washington atsižvelgtų į žmogaus teisių pažeidimus ir net padėtų atitaisyti skriaudas. Etnikai taip pat atkreipia dėmesį į įvairias prekybos galimybes.

O dėl Artimųjų Rytų, Kongresas stipriai palaikąs Izraelį ir plačiau į reikalus žiūrėti vėl tenka prezidentui. Sen. Hamilton, pabrėžė, kad Netanyahu „turi grįžti" prie derybų stalo ir, kad JAV turi būtinai ir toliau dalyvauti šiam procese. Senatorius smerkė Kongreso įprotį prie tarptautinių susitarimų priseginėti nieko bendro neturinčius įstatymus, pvz., prie įstatymo apie IMF (International Monetary Fund, veiklos prijungiant įstatymus dėl abortų arba gimimų kontrolės (kartais Kongreso nariai balsuoja prieš pagrindinį įstatymą, nes nenori priimti su juo nieko neturinčius prisegtus pasiūlymus).

Senatoriui baigus, atsistojo Česonis, „I'm a Lithuanian American, — prisistatė jis aiškiai ir garsiai. — „Ar Lietuva bus priimta į NATO būsimame rate ir ar Jūs asmeniškai palaikysit Lietuvos priėmimą į NATO?" Trumpas tikslus klausimas pažadino publiką iš klausymosi būsenos. Sen. Hamilton atsakė, jog jis asmeniškai dirbsiąs, kad Lietuva būtų priimta į NATO ir pats už tai balsuos.

Atsakydamas kitus klausimus, sen. Hamilton teigė, kad krašte jaučiamas nusistatymas prieš naujus imigrantus. Jis ragino etnikus tiksliai informuoti Kongresą apie bet kokį nepriimtiną elgesį su imigrantais, nes tai vienintelis būdas gerinti pačią sistemą, ir žadėjo sekti, ar INS (Immigration and Naturalization Service) tinkamai atlieka savo pareigas. Žadėjo pasidomėti ir „transitional visa" statusu rytų europiečiams, kad jie galėtų laikinai padirbėti Amerikoje tose srityse, kuriose trūksta darbininkų.

Dar kalbėjo Atstovų rūmų narys Dennis Kucinich ir prezidento „Director of Political Affairs" Craig Smith. Pastarasis kaip žuvis nardė po rinkiminių apylinkių balsuotojų statistiką sąryšyje su š.m. rundens rinkimais į Kongresą: demokratams reikia laimėti vienuolikoj apylinkių, kad vėl taptų dauguma Atstovų rūmuose. Tose apylinkėse, kur yra galimybė laimėti etnikai (sudėjus kartu) daug kur sudaro didesnį balsuotojų nuošimtį, negu juodieji ar ispanai (paėmus atskirai). Atsakydamas į vieną klausimą, Smith pasakė, kad neverta leisti nei laiko, nei pinigų ten, kur maža tikimybė laimėti, o, į lenteles pažiūrėjus, matom, kad lietuvių nuošimtis visur nėra didelis (gal mes uoliau einam balsuoti už kitus etnikus?). Tačiau Rimo Česonio budrumo dėka, kaip etnikų bloko dalis, lietuviai turi vietą demokratų partijos politiniame žemėlapyje.

*** Klaipėdos 7-ojo dragūnų Pamario gynybos** bataliono išminuotojai antradienį nukenksmino 44 minosvaidžio minas, rastas netoli uostamiesčio. II pasaulinio karo kovinės minos, gulėdamos vandenyje, tiesioginio pavojaus nekėlė. Išminuotojai minas parsivežė į Kairių poligoną, kur jas nukenksmins. (BNS)

Danutė Bindokienė

Lyg gamtos kompiuteris būtų sugedęs...

Jau nuo praėjusio rudens nuolat girdime apie El Nino — kapryzingą klimato mechaniką, kuriam buvo galima suversti kaltę už bet kokius mūsų planetos oro temperatūros bei kritulių nenuoseklumus. El Nino sąvoka, įkalta į pasąmonę, tapo tam tikras atpirkimo ožys, kai debesys prapliupdavo potvynių masto liūtimis, kai Amerikos Vidurio vakaruose pavasaris atėjo daug anksčiau negu paprastai, ir dabar, kai oro temperatūra daugelyje Amerikos valstijų, ypač pietinėje dalyje, įsikibusi laikosi 100 laipsnių F, o padangė spindi visu nuogu mėlynumu, nei iš tolo neprisileisdama debesų dangos.

Atrodo, kad „gamtos kompiuteris" tinkamai neveikia ir dėl to šiemet kyla tiek daug problemų: vysta pasėliai, merdėja medžiai ir krūmai, dejuoja žmonės, o didžiosios elektros bendrovės žeria dolerius į kišenes ir vis gąsdina, kad galbūt reikės elektrą laikinai išjungti, nes jėgainės nespėja pakankamai prigaminti. Būtina elektrą taupyti — kai ką išjungti, kai ką užgesinti, nevartoti... Žinoma, visi „diržo suveržimai" daugiausia nukreipti prieš eilinį vartotoją, į salono ar miegamojo langą įsistačiusį elektrinį vėsintuvą, o milžiniškieji dangoraižiai, dešimtis akrų užgožę apsipirkimo centrai ir kiti godieji elektros srovės rijikai net negalvoja apie taupymą — jiems ir šviesos, ir vėsos niekas negaili.

Kai TV žinių laidose pamatome nuo horizonto iki horizonto ruduojančius, sausutėlaičius arimus, kuriuose turėtų žaliuoti medvilnė, kukurūzai, kviečiai ar kiti pasėliai, kai matome išdžiūvusias ganyklas ir galvas nuleidusius, karštį bei troškulį kenčiančius, galvijus (jais bent rūpinasi šeimininkai, o kas pagirdo laukinius gyvulius, žvėris, paukščius), tuomet geriau suprantame, ką reiškia sausra ir oro temperatūra, jau bent pora savaičių besilaikanti per 100 laipsnių F. Tai karščiausia vasara Texas ir kitose valstijose nuo 1980 metų.

Kasdien skaičiuojami mirę dėl karščio. Tennesee, Texas, Oklahoma valstijose jų jau daugiau kaip šimtas. Nors kiekviena gyvybė labai svarbi ir jos praradimas skaudus, bet prisimename 1995 m. liepos mėnesį, kai Čikagos mieste nuo karščio mirė bent 500 žmonių. Šiemet Čikagą liepos mėnuo taip pat kepa, bet miesto savivaldybė, jau pasimokiusi iš praeities — ėmėsi įvairių priemonių, kad 1995 m. tragedija nepasikartotų. Žinoma, vasara dar tik įpusėjusi, jos galas toli...

Karštis ir sausra — du gamtai pragaištingi draugai _ eina koja kojon, o jų įkandin seka gaisrai ir kiti medžiaginiai nuostoliai. Šiemet nuo gaisrų ypač nukentėjo Florida, praradusi apie pusę milijono akrų miškų. Sausros, prasidėjusios maždaug kovo mėnesį, jau sunaikino pasėlius Arkansas, Mississippi, Georgia, Oklahoma, Texas ir kitose pietinėse valstijose. Apskaičiuojama, kad žemės ūkiui iki šiol padarytas apie vienas milijardas dolerių nuostolių. Pusė tos sumos skiriama prarastam medvilnės derliui (į tuos skaičius dar neįtraukti kiti, surišti su medvilnės pramone). O kur dar kukurūzai ir šienas galvijams, kurių didžiausias augintojas Amerikoje yra Texas valstija.

Antra vertus, kai kurios Vidurio vakarų ir rytinio pakraščio Amerikos valstijos skęste skęsta gausiuose lietaus krituliuose ir galbūt mielai pasidalintų vandeniu su sausros kamuojamomis vietovėmis, šiemet tegavusiomis apie 50 ar net 25 procentus įprasto vasaros lietaus.

Dar vis tvirtinama, kad už visas problemas galima kaltinti El Nino, kuris sujaukia nusistovėjusias klimato normas, iššaukdamas sausrą, kur paprastai daug kritulių, lietų, kur visi pripratę prie sauso klimato, įšildydamas vėsios temperatūros sritis ir atšaldydamas šiltąsias. Tačiau El Nino dienos jau suskaitytos, tad galima vėl tikėtis, kad klimatas grįš į senas vėžes.

Bet ar iš tikrųjų? Praėjusią savaitę klimatologai buvo suvažiavę į Boulder, Colorado, ir svarstė, kaip geriau pasiruošti naujai bėdai: La Nina... O ji klimatui paprastai turi beveik atvirkštinį poveikį kaip El Nino (net vadinama El Nino seseria), tad kai kuriose pasaulio vietose galima tikėtis šlapesnės ir šaltesnės, kaip paprastai, žiemos. Jeigu La Nina išsilaikys iki 1999 m. pavasario, tuomet bus daugiau tornadų, audrų ir kitų „gamtos prajovų".

La Nina, kaip ir jos „brolis" atsiranda tose pačiose Ramiojo vandenyno srityse. Skirtumas tas, kad El Ninę pagimdo nenormaliai atšilęs vandens paviršius, o La Niną — šaltas.

MEILUTA

Romano ištrauka

VYTAUTAS VOLERTAS

Nr.15 Tęsinys

— Viską darė. Daiktus tai atveždavo, tai išveždavo. Net braškėdavo, kiek ji prikraudavo. Ir vis žadėjo doleriais mokėti. Bet nepakišo nei rublio, nei dolerio. Sūnus sakė, kad tiesiai galvon pykštelėjo.

— O kiek, tėvai, nori už šitą bjaurybę? — Tutkus parodė atneštą butelį.

— Tiek nuo vakar liko, daugiau nėra.

— Klausyk gerai! Mums daugiau nereikia. Bet kiek tau sumokėti?

— Kur čia mokėsi... Pakalbėjome ir tiek užtenka.

Tutkus jam numetė į nebaigtą skrybėlę kažkokį banknotą ir pabandė butelio skystį. Susiraukęs ištiesė jį Meilutai, bet šis atsisakė:

— Kur čia dabar...

— Tėvai, tėvai! — suriko Tutkus seniui į ausį. — Patrauk gerai iš šio butelio ir parodyk, kur tavo šulinys. Mums reikia vandens!

Senelis užsivertė butelį ir tinkamai pagurkšnojo.

— Parodyk, kur šulinys! — vėl šaukė Tutkus.

— Kur bus šulinys... Kieme, arčiau pievelės. Šuliniai visada yra ten, kur sunkiasi vanduo.

Greitai Meiluta su Tutkum tempėsi per kalnelį pilną skardinę vandens. Vos vos šliaužė, nes dienelės įvykius kelti nebuvo lengva. Ir nereikėjo skubėti — juk vairuotojas turėjo nusnausti. Jį rado ant nugaros išsitiesusį, prasižiojusį ir knarkiantį. Šio užkampio vieškeliu pasimaišydavo tik koks ūkininkėlis, guminių ratų vežimėlin arkliuką įsikinkęs, praeidavo moterėlė, karvutę bevesdama. Čia buvo visų šventųjų pamiršta vieta. Todėl vairuotojas miegojo netrukdomas, nors ir trukdymai nebūtų jo maišę.

Niaukėsi. Saulę šluostė dar tik pilki debesų skudurėliai, o iš vakarų pusės dangun jau kilo tiršta juoduma. Vyrai radiatoriun pripylė vandens, skardinę nešdami net aplašino vairuotojo veidą, bet tasai knarkė ir nepajudėjo. Ir jie prisėdo ant griovio krašto. Nekalbėdmai rūkė ir galvojo. Turėjo ką galvoti.

O juodumas artėjo. Saulė jau nebuvo danguje palikusi net savo ženklo, šviesesnės dėmės. Praplius lietus, sumirkys vairuotoją, tada bus nemalonu. Kelkis, kelkis, gelbėkis iš bėdos — rūpinosi Meiluta su Tutkum, jį purtydami.

Vairuotojas prabudo, raivėsi ir kurį laiką žvalgėsi nieko nesuprasdamas. Pagaliau šiaip taip iš griovio atsikėlė ir paklausė:

— Vandens gavote?

— Gavome. Bet žiūrėk, žiūrėk! Vanduo padangėmis atplaukia.

— Lietus?

— Lietus ateina.

— Tai gerai. Per lietų bus geriau sieną kirsti. Kitaip reikėtų kur nors miške lūkuriuoti. Be tamsos pavojinga. Dieną ir žioplys moka per slenkstį kelti koją. Pasieniečiai — tarsi šunes. Loja, kol gauna kąsnį. Bet kam be reikalo tuos kąsnius kaišioti?

Susėdo ir palengva išslingavo. Namo važiavo pilni, kaip dar niekados taip nepasitaikė. Ką grįžus sakyti, ką pasakoti?

Krito pirmieji lašai. Dideli ir sunkūs, vieškelio dulkėse palikdami duobeles, lyg raupų liga būtų viešėjusi ant jauno, skaistaus veido.

Grįžo pavakarop. Kelionėje prikraipė galvas, iškalbėjo kalbas, iki valios pritrūkčiojo pečius. Juk tai buvo lyg viso pasaulio, Meilutai ir Tutkui iki šiol paklusnaus, nelauktas kryptelėjimas šonan. Grįžo neišpildę įpareigojimų. Prisikrovę išvyko, prisikrovę parvažiavo. Ką sakyti, ką tarti? Ir Kibirkščio veidas jų akyse aptemo — toks galingas Lietuvoje, o Gudijoje prigimdęs puspročių vaikų..

Sustojus prie statybos dirbtuvių ekspedicinio sandėlio, juos sutiko rūstus Kibirkščio įgaliotinis:

— Visi eikite namo!

— Turime kai ką draugui Kibirkščiui papasakoti!

— Draugas Kibirkštis viską žino.

— Kaip jis žino? Tik dabar iš ten grįžome!

— Žino! Eikite namo. Kai reikės, jus pasišauks.

Išėjo, pilną sunkvežimį palikę. Išėjo vairuotojas, Meiluta, išėjo ir Tutkus. Nubėgo diena, dvi. Jau net trečioji įpusėjo, bet iš Kibirkščio nebuvo jokios žinios. Vėl diena po dienos — nuėjo savaitė. Meilutienė pradėjo rūpintis:

— Sėdi namie, peniesi, bet apie ateitį negalvoji. Reikės gyventi ryt, gal ir poryt. Kaip versimės? Žmonės stato mūrinukus, į Gariūnus važiuoja, visokių aparatų prisiperka. Dabar kiekvienas paauglys pats filmuoja, pats savo namuose tų filmų žiūri. Visokių naujenybių atsirado. Net su telefonu po kambarius, po gatves vaikštinėja ir plepa. Mes kalbėdami duobes išstovime, toje pačioje vietoje pririšti.

— Nešnekėk su kiekviena boba, nereikės stovėti!

— Žiūriu į televizorių ir nieko nematau. Senas, dūmais aptrauktas. Naujo reikia.

— Nepriklausomybė... Džiaukis ir turėk!

— Nuvažiuotum Vokietijon, nupirktum kokį automobilį, grįžęs ruskeliui parduotum... Šis tas liktų. Jei Kibirkštis nieko neduos ir jei tu nepasirangysi, aš trauksiu į Lenkiją. Ten yra ir šio, yra ir to. Bus negražu, kad žmona turės išlaikyti tokį buvusį karalių. Čigonai, ir tie, kartu rūpinasi. Vagia vyrai, vagia moterys, neatsilieka vaikai. O tu? Sėdi susitraukęs ir niurzgi.

— Važiuok! Važiuok Lenkijon, važiuok peklon!

Pagaliau Kibirkštis atsilygino. Atėjo kažkoks žmogus ir padavė voką su pinigais. Tačiau net ir vieno žodelio nepridėjo. Kas toliau bus, ar jam reikės Meilutos pagalbos? Žmona vis paniurgzdavo, duktė atbėgdavo papurkštauti, sūnus neatsiunte jokios žinios. Nors duonos užteko, nors nepūtė vėjai ir nedrengė lietūs, tačiau gyvenimas malonia šviesa nespindėjo. Ar tai jau viskas? Ar kelio toliau nėra? Ar šiais bruzgynais teks klaidžioti iš dienos dienon? Gyvenam rojuje, o toliau bus dar geriau — kalbėdavo, žadėdavo, viliodavo, leido graibstyti, kol buvo ko. (Bus daugiau)

TRYS DIENOS BLOOMINGTONE IR PO TO...

Baltijos valstybėmis besidomintys mokslininkai iš viso pasaulio birželio 19-21 d. susitiko Bloomington, Indiana, universitete ir tris dienas sėkmingai bendravo bei dalinosi darbo patirtimi — ten vyko kas dveji metai rengiama Baltijos studijų konferencija. Šiemet tai jau šešioliktoji, o tokių susitikimų užuomazga — 1968 metai, kai Maryland universitete iš Lietuvos, Latvijos bei Estijos kilę akademikai ir Amerikoje arba Kanadoje gyvenantys inteligentai susirinko į savo pirmąjį suvažiavimą ir įsteigė Association for the Advancement of Baltic Studies (AABS). Vėliau Baltijos šalių tyrinėjimams skirtos konferencijos tapo tradicinėmis. Paprastai tai būna plataus masto humanitarinių mokslo sričių atstovų konferencijos, kurias jungia bendra pagrindinė tema. Bloomington buvo kalbama apie Baltijos kraštų reikalų tarptautinę perspektyvą, o darbas vyko kalbos, literatūros, tautosakos, kultūros ir estetikos, istorijos, ekonomikos, politikos, socialinių mokslų, geografijos sekcijose. Šįkart atskirai posėdžiavo grupė studentų ir jaunųjų mokslininkų.

Atidarymo ceremonijoje į konferencijos dalyvius kreipėsi AABS prezidentė V. Kelertienė, 16-osios konferencijos organizavimo komiteto pirmininkas G. Šmidhen, analogiškų mokslinių konferencijų Europoje organizatorė, Stokholmo universiteto profesorė B. Metuzale-Kangere, taip pat šios konferencijos šeimininkų — Indiana universiteto — atstovai.

Konferencijos mokslinis lygis buvo pakankamai aukštas, galėjome pasiklausyti įdomių pranešimų, diskutuoti, be to, sulaukėme įvairių klausimų. Kadangi Baltijos studijų konferencijose dalyvauju nebe pirmą kartą, drįstu tvirtinti, kad šio renginio organizacija buvo labai vykusi. Labai malonu, kad konferencijos rengėjai rūpinosi mokslininkų darbo ir gyvenimo sąlygomis. Po mokslinių diskusijų netrūko galimybių šiek tiek pailsėti — buvo surengtas priėmimas, oficialūs pietūs ir baigiamasis pokylis. Jame pagerbti visų, lig šiol įvykusių, Baltijos studijų konferencijų organizacinių komitetų pirmininkai, o ypač daug sveikinimų AABS trisdešimtmečio proga susilaukė vienas iš asociacijos įkūrėjų, latvis Janis Gaigulis. Birželio 21 d. rytą universiteto koplyčioje susirinkome į, ilgus metus Amerikoje gyvenusio ir 1996 metais Latvijoje mirusio, kalbininko Valdžio Zepo minėjimą. Dalyvavo velionio našlė, jo profesorius, draugai bei kolegos, o nuoširdžią, bet tuo pat metu iškilmingą nuotaiką savo kankliavimu ir liaudies dainų atlikimu sukūrė Valdis Muktupavelas iš Rygos.

Į šią Baltijos studijų konferenciją iš viso atvyko 5 mokslininkai iš Latvijos, 3 iš Lietuvos ir 1 iš Estijos, todėl visus norėčiau išvardinti: istorikas Evaldas Mugurevičius (Ryga), kalbininkai Valentina Skujinia ir Ilzė Lokmanė (Ryga), Regina Kvašytė (Šiauliai), Tomas Help (Talinas), etnografas Vytis Čiubrinskas (Vilnius), menotyrininkė Rasa Gečaitė (Vilnius), tautosakos tyrinėtojai ir liaudies muzikos atlikėjai Rūta ir Valdis Muktupavel (Ryga). Konferencijos programoje matėme dar ir kitų lietuvių, latvių bei estų mokslininkų pavardes, deja, ne visi surado galimybių atvykti į Ameriką, nors labai to norėjo. Tokie mokslininkų susitikimai yra naudingi ir Baltijos valstybėse gyvenantiems įvairių sričių mokslininkams, ir šių kraštų gyvenimu besidomintiems mokslininkams iš viso pasaulio. O jų tikrai yra nemažai — tai žymūs ir platesnei visuomenei žinomi veikėjai. Čia paminėsiu tik kai kurios kalbininkus, nes dalyvavau kalbos sekcijos darbe ir geriau pažįstu šiuos žmones — tai Trevor Fennel iš Australijos, Baiba Metuzalė-Kangere iš Švedijos, Rainer Ekert iš Vokietijos (beje pernai už savo veiklą sulaukęs pripažinimo Lietuvoje — jam suteiktas Vilniaus universiteto garbės daktaro vardas), Dzintra Bonda ir Ilze Lehist iš Amerikos ir kiti.

Pranešimų tematika kalbos sekcijoje buvo įvairi, vis dėlto dauguma jų buvo skirta latvių kalbos klausimams — kalbėta apie kalbos istoriją ir apie dabartinės latvių kalbos reiškinius, nagrinėta terminologija, fonetika, gramatika, stilistika. Estų kalbos klausimams buvo skirti tik du pranešimai. Pakankamai plačiai buvo pristatyta ir lietuvių kalba, įdomūs buvo pranešimai, kuriuose nagrinėjami Amerikoje gyvenančių lietuvių kalba.

Pati esu Šiaulių universiteto Humanitarinio fakulteto Lietuvių kalbos katedros vyresnioji asistentė (pagal Amerikoje priimta klasifikacija — profesorė asistentė), tačiau dėstau latvių kalbą, be to, dirbau ir dabar tebedirbu Latvijos Mokslų akademijos Latvių kalbos institute, todėl ir mano pranešimas buvo apie latvių kalbą — jos vartojimą administracinėje sferoje, apie dabartinę kalbos būklę ir tam tikras sutarptautinimo tendencijas, kurias galima stebėti pastarųjų metų oficialiame bendravime bei įvairiuose dokumentuose.

Mums, atvykusiems iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos, pirmiausia didelį įspūdį paliko pats Indiana universitetas. Buvome sužavėti sąlygomis, kurias turi ten besimokantys studentai ir jų dėstytojai. Neabejoju, kad ne apie visas galimybes pavyko sužinoti, bet jau to, ką matėme, pakako, kad įsitikintume, kaip sėkmingai organizuotas universitetinis gyvenimas. Puikiai sutvarkyta teritorija, įrengti fakultetų korpusai, biblioteka, muziejai ir daugybė kitų universiteto kompleksui būtinų pastatų, o kur dar jaukūs poilsio kampeliai. Tiesa, oras buvo labai karštas, todėl ne visus objektus apžiūrėjome, tačiau bendrą vaizdą turime.

Mano atvykimas į konferenciją Amerikoje sutapo su dar viena proga — netikėtai atsirado galimybė dar pusantro mėnesio pasilikti Čikagoje ir susipažinti su ten saugomais, išeivijos lietuvių veiklą atspindinčiais, dokumentais, kurie sukaupti Pasaulio lietuvių archyve. Tokią progą man suteikė Lituanistikos tyrimo ir studijų centro vadovas profesorius Jonas Račkauskas, ir už tai aš esu jam labai dėkinga. Nuo birželio pabaigos iki rugpjūčio vidurio darbuosiuos archyve ir studijuosiu įvairiais laikotarpiais parašytus administracinius dokumentus: protokolus, nutarimus, aplinkraščius, laiškus. Nors dirbu archyve tik kelias savaites, jau dabar matau, kad medžiagos yra tikrai daug, o ji verta įvairių sričių mokslininkų, tarp jų ir kalbininkų, dėmesio. Reikia tikėtis, kad mano darbas bus naudingas ir man, ir patiems archyvo saugotojams. Džiaugiuosi, kad galiu bendrauti su įdomiais žmonėmis, iš kurių pasisemiu energijos ir darbo patirties, taip pat iš arčiau pažinti lietuvių gyvenimą Amerikoje.

Regina Kvašytė

Prof. Justinas Pikūnas Vytauto Didžiojo universiteto Kaune Psichodiagnostikos kurso studentų tarpe 1998 m. pavasario semestre.

TARP MŪSŲ KALBANT

ROJAUS ATSPINDŽIAI

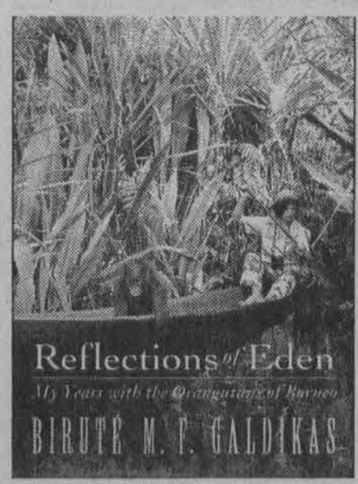

Birutė Galdikaitė (Birutė M.F. Galdikas) yra daugeliui girdėta, tik, regis, ne daug kam iš mūsų pažįstama. Birutė, Antano ir Filomenos Galdikų duktė, gimė pokario metais Vokietijoje. Paskui gyveno Kanadoje. Būdama 17 metų amžiaus, pradėjo studijas Los Angeles, UCLA universitete. Studijavo psichologiją, taipogi antrologiją, biologiją, archeologiją ir kt. Turi Ph.D. laipsnį. Baigusi studijas, išvyko į Borneo salą. Čia praleido daugiau kaip 20 metų.

Kas gi ją paskatino tokiam žygiui? Bene svarbiausia priežastis — jos ilgametė svajonė susipažinti su orangutangais ir jų gyvenimu. Orangutangai, kurių anksčiau buvo iš kituose Azijos kraštuose, dabar veisiasi tik Borneo ir Sumatra salose. Borneo yra trečia didžiausia pasaulio sala. Jos plotis beveik 290,000 kvadratinių mylių. Borneo šiaurinėje dalyje yra Sarawak ir Sabah valstybėlės ir turtingasis Brunei sultonatas, kuriame trykšta gausūs naftos šaltiniai. Likusioji Borneo dalis priklauso Indonezijai. Anksčiau Indoneziją valdė olandai. Dabar ji yra nepriklausoma valstybė. Sostinė — Jakarta. Indoneziečiai Borneo vadina „Kalimantan". „Kalimantan", daugiau ar mažiau, reiškia brangakmenių arba deimantų upę.

Birutė Galdikaitė nesurado nei deimantų, nei kitų brangakmenių. Pagaliau jų ir neieškojo. Jos pagrindinis tikslas buvo orangutangai. Beje, malajiečių kalboje „orangutang" reiškia miškinį žmogų. Indoneziečiai stebėjosi Birutės užsimojimu. Buvo tokių, kuriems nuostabą kėlė jos išvaizda, laikysena ir net apranga. Bet gi tai nebuvo kliūtis „susidraugauti" su orangutangais. Pradžioje orangutangai vengė artimesnio ryšio, vėliau priprato ir susidraugavo. Birutės Galdikaitės patirtis Borneo saloje tapo neįkainojamu moksliniu turtu. Jos parašytą knygą „Reflections of Eden" 1995 m. išleido Little, Brown Co. Šioje 408 puslapių, gausiai nuotraukomis iliustruotoje knygoje, yra aprašyti Borneo saloje praleisti metai. Knygoje yra daug užuominų apie Lietuvą, jos tėvų gimtąjį kraštą. Joje yra nušviesta Lietuvos istorija bei jos dabartinė padėtis. Taipgi yra aprašyta jos vaikystė, giminaičiai ir artimieji.

Prieš keletą metų Birutė buvo paklausta, ar ji nenorėtų susitikimų su Lietuvos ir išeivijos mokslo darbuotojais. Toks klausimas susilaukė štai kokio atsakymo: —„Norėčiau susitikti, tik, deja, niekas manęs nekviečia". Taigi ji mielai sutiktų pasidalinti turimomis žiniomis ir Lietuvos universitetuose. Tik „niekas nepakviečia". Vėliausiomis žiniomis, ne taip seniai ji dalyvavo Vilniuje surengtoje tarptautinėje psichologų konferencijoje. Ta proga buvo priimta Lietuvos prezidentūroje. Teigiama, jog ji prezidentui Valdui Adamkui pasakiusi, jog ketinanti netolimoje ateityje dar kartą lankytis Lietuvoje. Birutė Galdikaitė, lietuvių išeivijos atžala, yra šimtus kartų aprašyta šio krašto spaudoje ir užsienio spaudoje. Daug kartų apie ją buvo kalbėta JAV ir kitų valstybių televizijos laidose. Ji ne kartą buvo pagerbta įvairiais žymenimis.

Ne per seniausiai Borneo salą siaubė didžiuliai gaisrai. Nukentėjo augmenija ir gyvūnija, įskaitant ir orangutangus. Kiek vėliau Indoneziją palietė politinio ir ekonominio pobūdžio neramumai. Įdomu, kad beveik tuo pačiu metu pasirodė ir Birutę Galdikaitę kritikuojančių žinių. Vienur kitur buvo parašyta, kad Birutės Borneo saloje įsteigtame reabilitacijos centre siaučia užkrečiamos ligos, kad miršta jos globojami orangutangai. Ypatingai, girdi, miršta našlaičiai — orangutaniukai. Be to, primetama tvarkos ir priežiūros stoka. Tačiau pripažįstama, kad Birutė Galdikaitė yra pasaulyje didžiausia orangutangų gyvenimo žinovė. Birutė Galdikaitė, viešai paneigdama priekaištus, jog visa tai tėra pavydo ir piktos valios reiškinys.

Birutė Galdikaitė dabar dėsto Simon Fraser universitete, Britų Kolumbijoje. Skaito paskaitas ir artimai bendrauja su mokslininkais. Neretai apsilanko ir Borneo saloje.

Beje, jos knygoje minima Borneo salos vietovė Palangha Raya. Palangha skamba beveik lietuviškai ir primena „ant marių kranto Palangos miestelį". Nors vargu, ar Palangha turi ką nors bendro su mūsų Palanga.

Petras Petrutis

Lietuvių telkiniai

DETROIT, MI

DAINAVOS METINĖ ŠVENTĖ

Šiais metai Dainavos jaunimo stovyklos tradicinė metinė šventė vyks rugpjūčio 2 d., sekmadienį, Dainavos stovykloje, Manchester, MI. Šventė prasidės šv. Mišiomis 11:30 val.r. (EST), kurias aukos svečias iš Lietuvos, šią vasarą einantis jaunimo stovyklos kapeliono pareigas, Metelių klebonas kun. Vytautas Praraja.

Po Mišių Dainavos svetainė atvers savo vaišingas duris ir sutiks visus Dainavos svečius su skaniu ir įvairiu maistu, tinkančiu patenkinti jaunų ir vyresnio amžiaus svečių skonį. Netruks ir kavos su skaniais pyragais, šaltais gėrimais ir ledais. Tuo pačiu laiku vyks ir visų mėgstamas — Laimės šulinys, kuriam ir šiais metais vadovaus nuoširdūs Dainavos rėmėjai Veselkos ir jų padėjėjai. Ta pačia proga prašome savo aukomis praturtinti laimėjimus laimikiais, kuriuos prašome įteikti Veselkoms, Dainavos tarybos nariams arba palikti Dainavoje.

Antrą valandą po pietų vyks Dainavos jaunimo stovyklos rėmėjų metinis suvažiavimas. Suvažiavime išgirsite tarybos narių pranešimus, revizijos komisijos pranešimus ir pasisakymus apie einamuosius reikalus ir ateities planus. Bus proga pasisakyti apie pranešimus ir pareikšti savus pasiūlymus.

Bus proga pasimaudyti Spyglio ežere, sutikti rečiau matomus pažįstamus, atnaujinti senas pažintis ir pabendrauti su draugais ir draugėmis. Tad kviečiame visus Detroito, Windsoro ir apylinkių lietuvius dalyvauti šioje šventėje ir savo dalyvavimu paremti mums taip brangią, mielą ir reikalingą jaunimo stovyklą. **V.P.**

KVIEČIAME GEGUŽINĖN

Šių metų liepos 26 dieną, sekmadienį, „Švyturio" jūrų šaulių kuopa rengia gegužinę — Onines. Tą dieną, švęsdami šventą Oną, pagerbsime kuopos Onutes ir visos apylinkės Onutes ir Onas.

„Pilėnų" vartai bus atdari nuo anksstyvo ryto. Sesės švyturietės vaišins lietuvišku maistu, o broliai švyturiečiai pasirūpins, kad nebūtumėt ištroškę.

Tuo pačiu nuoširdžiai dėkojame už atsilankymą „Pilėnų" stovyklos atidaryme. Gausiai dalyvaukite šioje Oninių gegužinėje.

A.A. JONAS ASMINAS

Liepos 20 dieną savo namuose Livonia, Michigan, po sunkios ligos mirė amžiną atilsį Jonas Asminas. Velionis, buvęs „Baltijos" skutų tunto tuntininkas 1978-1979 m. Buvo vienas iš skautų akademikų Korporacijos Vytis Detroito skyriaus steigėjas (1950 m. vasario 5 d.). Buvo pirmosios valdybos sekretorius. Daug metų darbavosi „Baltijos" skautų tunto vadovybėje ir ASS Detroito skyriaus veikloje. Nuliūdę liko: žmona Genė, dukra Ina ir žentas Jonas Naujokaičiai, vaikaičiai Robertas, Andrėja ir Aleksiukas. Amžiną atilsį Jonas Asminas liepos 22 d. buvo pašarvotas Harris laidojimo namuose. Po rožinio vyko atsisveikinimas su buvusiu skautininku, tuntininku, Korp! Vytis nariu ir filisteriu. Liepos 23 d. velionis buvo atlydėtas į savo parapijos Dievo Apvaizdos bažnyčią, kur gedulingas šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė kun. Aloyzas Volskis. Po Mišių velionis, jo pageidavimu buvo nulydėtas į Woodlawn krematoriumą.

SLIŽIŲ VEDYBŲ SUKAKTIS

Liepos 17 dieną, Natalija ir Stasys Sližiai šventė savo vedybinio gyvenimo auksinį jubiliejų. Sekmadienį, liepos 26 dieną, 10:30 val. r. Šv. Antano parapijos bažnyčioje jubiliatų intencija bus aukojamos šv. Mišios. Šv. Mišias aukos iš Lietuvos sugrįžęs Šv. Antano parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas. Stasys Sližys yra Šv. Antano parapijos choro vadovas, o jo žmona aktyvi choro narė.

GRAŽIAI ATŠVĘSTAS GIMTADIENIS

Liepos 23 d., Dalia Rackienė mini ir švenčia savo šešto dešimtmečio jubiliejinį gimtadienį. Ta proga, liepos 20 dieną, jos sūnus Antanas ir marti Michelle Rackai, savo namuose, Farmington, Michigan, sukvietė šeimos narius bei artimuosius mamytės draugus, pažymėti šią gražią sukaktį. Dalia Rackienė yra aktyvi Dievo Apvaizdos parapijos narė, aktyviai reiškiasi skautuose ir Detroito lietuvių sporto klubo „Kovo" eilėse.

CLASSIFIED GUIDE
S K E L B I M A I

ĮVAIRŪS

ELEKTROS ĮVEDIMAI – PATAISYMAI
Turiu Čikagos miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Auksė S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(773) 581-8654

TAISOME
SKALBIMO MAŠINAS, ŠALDYTUVUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VĖSINTUVUS.
H.DECKYS
TEL. 773-585-6624

Statybos kompanijai reikalingi darbininkai. Reikia turėti transportą. Darbas Čikagos vakarų priemiesčiuose. **Tel. 630-435-1967.**

Lietuvių šeima Š. Kalifornijoje ieško atsakingos, vaikus mylinčios moters prižiūrėti du berniukus 3 m. ir 1-1/2 m. Butas, maistas ir alga. **Kreiptis: 650-917-8701.**

OPEN HOUSE,
6048 S. Kenneth, Chicago.
Sunday, July 26, 1-4 p.m. For sale by owner. Large 7 rm. 4 bedrm, 1 bath, alum sided frame hse.; enclsd. Porch, large attic; fenced yard, large lot; 2 car garage; also 4 rm. 2 bedrm., 1 bath basment apt. needs rehab. **$99,500.**

FOR RENT
1 & 2 bedrm. Heated, newly decorated **Golf view apartments.**
Available now!
Call: **tel. 1-708-448-1022 or 1-773-737-6538.**

Parduodu: Astrachanės juodąją ir raudonąją ikrą; Rygos balzamą; lietuviškas trejas devyniarias; Horoskopų tik vieną knygą; 2 ilgas lietuviškas staltieses; natūralaus Prūsijos gintaro šlifuotus karolius. Skambinti vakarais pirmd. – penktd. **Andželai, tel. 1-708-422-5137.**

NEKILNOJAMO TURTO

GREIT PARDUODA
RE/MAX REALTORS
(773) 586-5959
(708) 425-7160
RIMAS L.STANKUS
- Greitas ir sąžiningas patarnavimas
- Nuosavybių įkainavimas veltui
- Perkame ir parduodame namus
- Pensininkams nuolaida

Century 21. KMIECIK REALTORS
7922 S.Pulaski Rd.
4365 S.Archer Ave.
DANUTĖ MAYER
773-284-1900
Jei norite parduoti ar pirkti namus kreipkitės į **Danutę Mayer.** Ji profesionaliai, sąžiningai ir asmeniškai patarnaus. Įkainavimas veltui.

MĖLYNĖS! MĖLYNĖS!
Galite prisiuogauti patys, arba pirkti jau pririnktų. Važiuoti: **I-94 iki Michigan Exit 1 į New Buffalo. Toliau sekite ženklus į Mike's Bluberries.** Atsivežkite uogoms krepšelius. Čia graži vieta visai šeimai pasidžiaugti gamtoje. **Tel. 616-469-2509.**

Kaune, Šilainių mikrorajone parduodu 4 kamb. butą:
- butas moderniai ir patogiai išplanuotas;
- nauji itališki baldai (svetainės, virtuviniai, prieškambario ir vonios);
- įrengtas rūsys.

Taip pat parduodu garažą netoli nuo namo.
Kreiptis: tel. 773-586-4863.

Moteris ieško darbo. Tel. 773-581-5105.

ROŽINIS RADIJO BANGOMIS
WNDZ * AM 750
Šeštadieniais 9:32 v.r.
„Kalbėkite rožinį kasdieną už taiką pasaulyje"
Dievo Motina Marija Fatimoje

KNYGA – GERIAUSIA DOVANA.
MALONU DOVANOTI, SMAGU GAUTI!

Kiekvieną ketvirtadienį Jums, "Draugo" 4 psl., spausdiname trumpą ištrauką iš mūsų knygų katalogo. Įsigykite!

	Autorius (v.pav.)	Pavadinimas	Kaina
1.	K.A.Matulaitis	Išganymo kelias	$3.50
2.	M.Tūbelytė Kuhlmanienė	Įsibrovelė	$5.00
3.	Povilas Gaučys	Ispanų novelė	$5.00
4.	Povilas Gaučys	Italijos balsai	$4.00
5.	V.Volertas	Jaučio ragai	$4.00
6.	Juozas Paškevičius	Jaučiu-matau-girdžiu	$1.00
7.	J.Narūnė	Jaunieji daigeliai	$1.30
8.	Pranas Gavėnas	Jaunojo galiūno keliu	$1.00
9.	J.Narūnė	Jaunystė	$5.00
10.	K.Trimakas	Jėzaus gyvenimo iliustracijos	$7.00

Knygas užsisakyti galite **tel. 773-585-9500, faksu 773-585-8284** arba **paštu.** Mūsų adresas:
"Draugas" administracija, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629.
Persiuntimo išlaidos vienai knygai – $3.95, kiekvienai papildomai pridėti $0.95.
Gyvenantiems IL valstijoje pridėti 8.75% "sales tax".
"Draugo" administracija

PROGRESO ABĖCĖLĖ

Žmogus, gyvendamas savo gryčioje, kelis kartus per savaitę ją iššluoja, sutvarko. Pas tokį žmogų užėjęs, visada pasijunti maloniai, nes kambario tvarka, kaip ir visa kita, veikia mūsų nuotaiką, formuoja atitinkamą požiūrį į aplankytąjį. Panašiai esama ir ekonomikoje, ir šis banalokas pavyzdys, mano akimis, atspindi pačią jos esmę. Šią mintį, atvykus pirmą kartą man į JAV, yra būtina panagrinėti, pakomentuoti, paaiškinti. Juolab, kad aš esu ilgai gyvenęs toje visuomenėje, kur ekonomika buvo, o tam tikru požiūriu ir dabar tebėra sukaustyta sovietinio laikmečio sunkiai tirpstančio ledo.

Eidamas bet kuria Čikagos gatve, lengvai gali įsitikinti, kaip ant kiekvieno gatvės kampo vyksta tas „ekonominio apsišlavimo" procesas. Jis yra nepaprastai reikalingas ir daro didįjį, mažai nuo žmogaus valios priklausantį, kylantįjį judėjimą, kuris vadinamas ekonominiu progresu. Jo konkreti išraiška yra prie gyvenamojo namo, parduotuvės, mažos ir didesnės įmonėlės pastatytas stovelis su kortele, ant kurios užrašyta „for sale" arba „for rent". Norint suprasti tai, apie ką kalbu, reikia savęs paklausti: „O kodėl gi parduodama ir nuomojama?" Atsakymas vienas: atskiras savininkas ar grupelė jų (kokia nors bendrovė), nebegali išsilaikyti. Tai yra jie išlaidų daro daugiau, negu surenka piniginių įplaukų, jie, visuomenės požiūriu nesugeba žengti „į koją su gyvenimu". Kiti sugeba už juos veikti geriau ir dėl to yra užleidžiama vieta pastariesiems... Žinoma, atskiram žmogui ar jų grupelei yra sunkios dienelės, kai reikia pakabinti kortelę su užrašėliu „for sale", bet juk negali būti sustabdomas ekonomikos judėjimas dėl atskiro žmogaus nevalyvumo, nesugebėjimo, nors ir kaži kiek mylėtum tą žmogų...

Ta ekonomikos apvalymo požeminė upė čia, Čikagoje, teka apie kiekvieną, kuris išeina į rinką ir negailestingai ardo pamatus tokių ūkininkų ir prekybininkų, kurie savo verslą mūrija iš prastesnių plytų, kurie nesugeba naudotis pačiais geriausiais darbo metodais. Taip sukasi nepermaldaujamoji didžioji ekonomika, kurios centrinė ašis yra rinka.

Dabar pereikime prie sovietinės ekonomikos postulatų. Imkime ano laikotarpio kolchozus, įmones ar kurias kitas bendrijas ir iš karto galime pastebėti, kad ten nebuvo ir negalėjo būti to susitvarkymo ir apsišlavimo, kuris įmanomas tik laisvojoje rinkoje. Tas struktūras valdė ne ekonomikos dėsniai, ne tas tyras visus ekonominius nešvarumus nuskalaujantis (vertės dėsnio) upelis, o partinis biurokratas. Jis sodino į kėdes ūkių vadovus ir direktorius, sauvališkai nustatinėjo prekių kainas ir darbininkų atlyginimus, sprendė kitus ūkinius reikalus. Ir tie sprendimai buvo, lyginant su normaliąja ekonomika, tokie absurdiški, kad iš tikrųjų juos tegali suvokti tik tada, kai žinai, kokius didžiulius gamtinius išteklius, paverstus doleriais, sunaudojo tie partokratai, belopydami savo pačių sauvaliavimo padarytas ekonomines skyles ir kaip jie nuskurdino, vos ne ubagais pavertė, visą „socialistinę visuomenę", bekurdami savo utopinį komunizmą. O juk kokia turtinga iškasenomis buvo Rusija, kiek naftos, kiek aukso, kitų vertybių išgauta ir paversta niekais...

Tačiau sovietinio laikotarpio metodų Lietuvoje neatsisakoma iki pat šiolei. Sakysime, į metų pabaigą „žemės ūkiui" (ne kokiems nors ūkininkams ar bendrovėms) ilgesniam laikotarpiui buvo atidėtas lengvatinių kreditų grąžinimo laikas. Juokiasi ir stipresniųjų bendrovių vadovai, ir ūkininkai: „Mes tuos kreditus be jokių problemų galėjome grąžinti. Užteko pinigų ir gyvename neblogai. Ale, kad valdininkai leido negrąžinti, tegu pastovi..." O čia pat girdėti „graudūs verksmai", kad baisiausiai trūksta kreditinių išteklių, nebėra iš ko nusipirkti pačių būtiniausių dalykų... Iš kur gi bus, jei yra vykdoma tokia neprotinga ekonominė politika? To sovietizmo apraiškų baisiai daug, „išsaugant ir neleidžiant iširti" jau seniai subankrutavusioms ir viską pravalgiusioms žemės ūkio bendrovėms, kurių dabar Lietuvoje jau yra ne vienas šimtas. Ar ne tuo pačiu raugu dvelkia anksčiau priimtasis įstatymas dėl beturčių ūkininkų išleidimo iš bendrovių ir t.t. Taigi to sovietizmo apraiškų, tvarkant ekonominius reikalus mūsuose, yra dar su kaupu. Ir dabartinio Seimo, ar nebus pats svarbiausias uždavinys priimti tik tokius nutarimus ir įstatymus, kurie pagreitintų tikrosios ekonomikos „skaidraus upelio tėkmę" ir kuo greičiau padėtų apsivalyti nuo sovietinės ekonomikos surogatų.

Edvardas Rudys

„Ekspres taksi" automobiliai Vilniaus gatvėse. Nuotr. **Eltos**

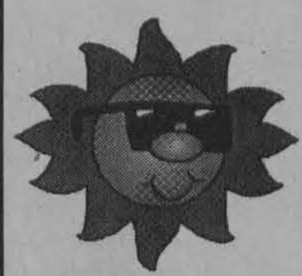

Ieškote našaus SERTIFIKATO?

Pasiteiraukite pas mus. Siūlome specialų šios vasaros sertifikatą!

5.65% APY*

Terminuotas indėlis 12 mėnesių

Kreipkitės į mus,
tel. **1-773-MIDLAND**
(643-5263)
Patarnaujame, kaip bankas turi patarnauti

midland federal
Savings and Loan Association
8929 S. Harlem Ave., Bridgeview 60455 · (708) 598-9400
4040 S. Archer Ave., Chicago 60632 · (773) 254-4470
2657 W. 69th St., Chicago 60629 · (773) 925-7400
www.midlandfederal.com

FDIC Insured

EQUAL HOUSING LENDER

*APY (Annual Percentage Yield) for this 12 month CD is compounded daily and paid monthly. Penalty for early withdrawal. Rate subject to change without notice.

Prieš išvykdamas į Lietuvą, kun. Antanas Saulaitis, SJ, pašventino a.a. Elenos Budrienės paminklą Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse. Prie skulptoriaus Ramojaus Mozuliausko, lietuviška rūta papuošto paminklo, kartu su kun. Saulaičiu, velionės šeima (iš kairės): vyras Kazimieras Budrys, duktė Veronika Mostacchio, sūnus Antanas Budrys ir duktė Birutė Babušienė.

RIMANTAS GENČIUS NEBEGYVENA

Gaila ir liūdna mirusio žmogaus. Ypač gaila ir net savotiškai pikta, kuomet miršta jaunas žmogus. 1996 m. birželio 17 d. gyvųjų tarpo atsiskyrė Rimantas Genčius, sulaukęs vos 41 m. amžiaus.

Rimantas mėgo piešti. Kadaise jis lankė Marquette Parke veikusią dailininko Viktoro Petravičiaus dailės studiją. Ant jo buto sienų kabėjo lietuvių dailininkų kūriniai. Buvo linkęs į žurnalistiką. Rašė anglų ir lietuvių kalbomis. Rašinėdamas pradėjo bendradarbiauti „Nepriklausomoje Lietuvoje". Paklaustas, kodėl jis pasirinko Montrelyje, tolokai nuo Čikagos, leidžiamą laikraštį, atsakė: „todėl, kad man patinka". Jį domino ir beletristika. Teko gerokai nustebti pamačius gana vykusiai parašytą novelę. Kiek pamenu, veiksmas vyko Bridgeporto apylinkėje. Pagrindinis veikėjas — Lietuvoje gimusių žydų sūnus. Autorius (Rimantas) jį „įdarbino" Woolforth parduotuvėje. Taigi jis buvo „įrašytas" į „Salvation Army" — Gelbėjimo armiją. Pastebėjus, kad vargu ar tai derinasi su žydų tikėjimu, Rimantas paaiškino: „mano žydui labai patinka „Salvation Army" atliekami darbai. Ką gi, lygiai kaip ir dėl jo pasirinkto laikraščio, nebuvo galima nei prieštarauti, nei ginčytis.

Rimantas, galima sakyti, „guldė galvą" už Lietuvą ir lietuvių siekimus. Tačiau visais klausimais turėjo savo nuomonę ir ją karštai gindavo. Jis juto pareigą dalyvauti antikomunistinėse demonstracijose. Demonstracijose nešiodavo savo darbo plakatus. Jis rašydavo laiškus į Čikagos dienraščių redakcijas. Įteisinus „Lithuania Plaza", miesto valdžios žmonės iškabino atitinkamas iškabas. Ilgainiui ne viena iškaba dingo nežinia kur. Tai jaudino ne tik lietuvių visuomenės darbuotojus, bet aplamai Marquette Parko apylinkėje gyvenančius tautiečius. Rimantas, nesileisdamas į dejones, parašė atitinkamą laišką Čikagos dienraščių redakcijoms ir TV stotims. Paprastai laiškus rašydavo „Margutis Watchdog Committee" vardu. Pastangos nebuvo veltui. Už poros dienų atvyko TV darbuotojai, ir įgarsinę vaizdajuostę įrašė pasikalbėjimą, o praslinkus porai savičių, atsirado naujos iškabos.

Rimantas buvo akylas ir ausylas. Jam netrūko žurnalistinių privalumų. Bebaigiant viduriniuosius mokslus, dalyvavo mokyklos ekskursijoje. Teko lankytis Islandijoje. Grįžęs papasakojo, jog būdamas Reykjavike, panoro paieškoti lietuvių. Deja, jų nesutiko. Tačiau sužinojo, kad anksčiau sostinėje gyveno vienas lietuvis, o katalikų vienuolyne buvo porą lietuvių seselių.

Rimantas buvo paslaugus. Lietuvoje prasidėjus Atgimimui, JAV lankėsi Lietuvos dviratininkai, kuriems teko rungtyniauti Indianapolyje ir kituose miestuose. Jie panoro pamatyti Čikagą ir susipažinti su čionykščiais lietuviais. Prisišaukus Rimantą telefonu, nereikėjo kartoti pageidavimo. Jis mielai sutiko darbo dieną juos automobiliu atvežti ir vėlai naktį parvežti atgal į Indianapolį.

Rimantas studijavo žurnalistiką ir visuomeninio bendravimo mokslus. Baigęs studijas lengvai gavo tarnybą. Daugiausiai dirbo prekybos centrų administracijoje. Vieną vakarą, paskambinęs telefonu, paprašė atsiųsti lietuviško Napoleono torto kepimo receptą. Žinia, prašymas buvo išpildytas. Pirmasis bandymas jam nepavyko. O paskui iškeptais tortais gardžiavosi ne vien įstaigos tarnautojai. Kepėjas ir jo kepiniai buvo aprašyti laikraščiuose.

Rimantas Genčius gimė ir augo Čikagoje. Vaikystės dienomis lankė lituanistines mokyklas. Vėliau, tapęs Lietuvių Bendruomenės nariu, buvo išrinktas į JAV LB tarnybą. Jis buvo įdomus, gabus ir veiklus vaikinas. Mirė gyvendamas Indianapolyje. Jo palaikai guli Čikagoje, lietuvių Šv. Kazimiero kapinėse. Linkėkime jam amžinos ramybės.

Petras Petrutis

Jaunieji bendradarbiai 1972 m. balandžio 15 d. Beverly Country Club patalpose minint „Margučio" radijo 40 metų sukaktį. Iš k.: Linas Regis, Rimantas Genčius (sėdi), Jonas Miglinas ir Vytautas Šumskis. Kairėje matoma Dalia Sruogaitė. Nuotr. **V. Noreikos**

A.†A.
ONA VIRŽINTIENĖ UŽGALYTĖ

Gyveno Berwyn, IL, anksčiau Čikagoje, Marquette Parko apylinkėje.

Mirė 1998 m. liepos 20 d., 11:30 val. vakaro, sulaukusi 84 metų.

Gimė Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 49 m.

Nuliūdę liko: duktė Dalia Viržintas, sūnus Marius, marti Regina, anūkės – Lydia, Lina ir Loretta Viržintaitės bei kiti giminės Lietuvoje ir Amerikoje.

Velionė pašarvota liepos 24 d., penktadienį nuo 3 iki 9 v.v. Petkus Marquette laidojimo namuose, 2533 W. 71 St.

Laidotuvės įvyks liepos 25 d., šeštadienį. Iš laidojimo namų 9 val. ryto bus atlydėta į Švč. M.Marijos Gimimo parapijos bažnyčią, kurioje 9:30 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už velionės sielą. Po Mišių ji bus palaidota Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Vietoje gėlių prašoma aukoti Lietuvos Vaikų Vilčiai.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę: **duktė, sūnus, marti ir anūkės.**

Laidotuvių direkt. Donald M.Petkus, tel. 1-800-994-7600.

A.†A.
BIRUTĖ SABALIENĖ GRIGALIŪNAITĖ

Gimė Šiauliuose.

Gyveno Harbert, MI.

Po ilgos, sunkios ligos užbaigė savo žemišką kelionę namuose 1998 m. liepos 21 d. rytą.

Liūdesyje liko: vyras Pranas, dukterys – Kristina Stewart, Aldona Trejo, žentas Frank, anūkės Erika ir Cyra bei kiti giminės Amrikoje ir Lietuvoje.

Velionė buvo gail. sesuo ir, gyvendama Čikagoje, priklausė Lietuvos Dukterų draugijai.

Velionė pašarvota liepos 23 d., ketvirtadienį nuo 4 iki 9 v.v. Petkus Marquette laidojimo namuose, 2533 W. 71 St.

Liepos 24 d., penktadienį iš laidojimo namų 10 val. ryto velionė bus atlydėta į Švč. M.Marijos Gimimo bažnyčią, kurioje 10:30 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už jos sielą. Po Mišių laidotuvės privačios.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose Mišiose.

Nuliūdę: **vyras, dukterys, anūkės, žentas ir kiti giminės.**

Laidotuvių direkt. Donald M.Petkus, tel. 1-800-994-7600.

Chem. inž.
KTU Garbės Daktarui
A.†A.
KAZIUI SEKMAKUI

mirus, žmoną BIRUTĘ, dukrą RITĄ, sūnų VIKTORĄ su šeimomis ir kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu netekties skausmu dalinamės.

Vida ir Daniel Marks
Leokadija ir Juozas Žvyniai

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Čikagos ir apylinkių lietuviai Dainų šventės eisenoje Vilniuje liepos 6 d.
Nuotr. **Edvardo Šulaičio**

Šv. Kazimiero kongregacijos seselės „Draugo" vasaros šventės pobūviui rugpjūčio 2 d. atnešė tikrai daug vertingų ir įdomių laimikių — kas turės laimingąjį bilietą ir bent vieną jų ištrauks, tikrai džiaugsis! Esame labai dėkingi seselėms kazimierietėms, kurios nuo pat įkūrimo rūpinosi lietuviško švietimo ir spaudos reikalais, ir dabar tebesirūpina!

„Moters savaitgalis" vyks Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, spalio 17-18 d. Numatytos įdomios paskaitos visiems rūpimais klausimais. Jei kas turi naujų pasiūlymų ir patarimų, parašykite į PLC raštinę: Bronė Nainienė, 14911 127th Str., Lemont, IL 60439. Rengėjos bus labai dėkingos už dėmesį.

Elena Tuskenytė, Rima Janukaitytė ir Kastytis Šoliūnas vadovaus vakarinėms programoms Heritage stovykloje, š.m. rugpjūčio 2-9 dienomis vyksiančioje Dainavoje, Manchester, Michigan. Stovykla ruošiama lietuviškai silpnai kalbantiems ar visai lietuvių kalbos nemokantiems lietuvių kilmės vaikams. Kviečiamas jaunimas nuo 7 iki 16 m. amžiaus. Informacija vakarais teikiama tel. (630) 257-2022.

Per „Margučio II" radijo programą kas savaitę gyvu žodžiu bus teikiama Lietuvos Kultūros ministerijos savaitinė-kultūrinė veiklos informacija, kurią perduos Gintas Dabašinskas. „Margutis II" girdimas penkias dienas savaitėje, nuo 8 iki 8:45 val. vak., 1450 AM bangomis. Adresas: 2711 W. 71st Str., Chicago, IL 60629.

Po sėkmingo Pažaislio vienuolyno lankstinukų debiuto pagaliau panašūs lankstinukai pradėjo dygti kaip grybai šlapią rudenį. Jau išleisti informaciniai lankstinukai apie Žemaičių Kalvariją, Kauno katedrą ir Šiluvą. Nidoje išleistas leidinys apie tą vietovę lietuvių, anglų ir vokiečių kalba. Netrukus tikimasi lankstinukų tiek lietuvių, tiek kitomis kalbomis, apie valstybinius bei istorinius paminklus. Jų leidyba rūpinasi Kultūros ministerija.

Šį penktadienį, liepos 24 d., 7 val. vak., Pasaulio lietuvių centro Bočių menėje atidaromos Mokytojų studijų dienos, vyksiančios tris dienas: liepos 24, 25 ir 26 d. Paskaitų temos ir paskaitininkai jau daug kartų paskelbta, o atidarymo iškilmėse pirmoji kalbės JAV LB Švietimo tarybos ir PLB Švietimo komisijos pirmininkė **Regina Kučienė**. Šeštadienio ryte, 9 val., toje pačioje Bočių menėje bus dr. **Vitos Aukštuolienės** iš Cleveland, OH, paskaita. Visi, ne vien dirbantys mokytojai, kviečiami gausiai dalyvauti Mokytojų studijų dienose.

„Draugo" vasaros šventės „laimės šulinėlis" labai praturtėjo, kai laimikių atneši visas būrys mūsų pareigingų ir geraširdžių skaitytojų: Albina Bamblienė, Stasys Radžionis, L. Jaselskis, Bronė Nainienė, Agutė Tiškuvienė, Aldona Labanauskas, Juozas Vaineikis, dr. Aldona Juozevičienė, Danutė ir Raimundas Korzonai, Birutė Kemėžaitė, Marija Barienė. Deja, dar ne visi, norintieji būti laimingi rugpjūčio 2 d., sekmadienį, bus patenkinti. Tad labai prašome ir savo „lašeliuką" į tą „šulinėlį" įpilti.

Willowbrook pokylių salė, 8900 S. Archer Ave, Willowbrook, IL, kurioje spalio 18 d., sekmadienį, ruošiamas susitikimas -pobūvis su Lietuvos Respublikos prezidentu Valdu Adamkum, tuo metu atvykstančiu trumpam vizitui. Willowbrook Ballroom salėse nuolat vyksta įvairūs lietuvių ir nelietuvių pobūviai. Šių salių savininkai, jauni, energingi lietuviai Birutė ir Gediminas Jodvaliai, kviečia visuomenę maloniai laiką praleisti šį šeštadienį, liepos 25 d., nuo 8:30 val. vak., smagiame pokylyje, pavadintame „Mėnesienos serenada". Šokiams gros Teddy Lee orkestras.

PASIKEIČIA KONSULATO ADRESAS

Lietuvos generalinis konsulatas Čikagoje praneša, kad nuo rugpjūčio 10 dienos pasikeičia adresas ir priėmimo valandos. Naujų LR generalinio konsulato patalpų adresas yra toks: Consulate General of the Republic of Lithuania, 211 East Ontario Street, Suite 1500, Chicago, IL 60611; tel. (312) 397-0382; fax (312) 397-0385.

Lankytojai priimami (naujose konsulato patalpose): antradieniais ir ketvirtadieniais, nuo 2 iki 4 val. popiet; trečiadieniais, nuo 10 val. r. iki 1 val. popiet.

Konsulato patalpose, Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, 6500 S. Pulaski Rd., Suite #219, Chicago, IL 60629; tel. (773) 582-5478, priėmimo valandos bus tokios: antradieniais ir ketvirtadieniais, nuo 10 val. r. iki 12 val.

Konsulatui kraustantis, rugpjūčio 10-15 d., nebus paskirtų lankytojų priėmimo valandų. Atsiprašydami dėl nepatogumų tomis dienomis, maloniai prašome kreiptis tik labai skubiais atvejais, iš anksto susitarus telefonu (312) 397-0382.

Lietuvos Respublikos gen. Konsulas Giedrius Apmokas maloniai kviečia apsilankyti naujose konsulato patalpose po rugpjūčio 17 dienos.

Gen. konsulas Giedrius Apuokas

GYDYMAS NATŪRALIU METODU

Čikagos pietvakarinėje dalyje, Bridgeview miestelyje, randamas natūralaus gydymo centras — Amber Health Center. Tai yra chiropraktikos ir sveikatos mitybos klinika, kurioje dr. Vilija Kerelytė jau darbuojasi dešimtį metų. Chiropraktikos mokslas — rankomis atstatomas stuburas, tvarkoma įvairūs raumenų sutrikimai. Dr. Kerelytė turi didelį pasisekimą šioje srityje. Be chiropraktikos specialybės, ji taip pat yra licenzuota akupunkturistė ir mitybininkė (nutritionist). Pritaikomos įvairios dietos ir vitaminai, mineralai įvairiems negalavimams.

Chiropraktinis gydymas Amerikoje jau gyvuoja per 100 metų, bet tik per paskutinius penkiolika metų yra įgavęs daug populiarumo, nes pacientai pradėjo ieškoti kitokių būdų gydytis. Ši banga vadinasi „Alternative Health Care". Ne visos ligos yra pagydomos šiuo būdu, ir, reikalui esant, pacientai siunčiami pas skirtingus specialistus.

Pranešime, kad dr. Kerelytės įstaigoje taip pat galima rasti masažo terapijos specialistą, kuris yra neseniai baigęs vėliausius japoniško masažo kursus. Norintys prašome kreiptis į Amber Health Center (708)594-0400.

Taip pat primename, kad „Draugo" gegužinėje dr. Kerelytė turės savo informacijos stalelį ir atsakinės į rūpimus klausimus.

Dr. Vilija Kerelytė.

PLC DALYVAVO LEMONTO FESTIVALYJE

Prieš 150 metų buvo atidarytas „Illinois ir Michigan kanalas". Prieš 125 metus įsisteigė Lemont miestelis prie šio kanalo. Prie kanalo įsisteigė daug naftos ir chemikalų perdirbimo įmonių. Paminėti šias dvi sukaktis Lemont miestelis liepos 11 ir 12 d. surengė festivalį. Toks festivalis rengiamas kasmet. Šiais metais jis vyko dviejose vietose, pačiame vidurmiestyje ir ant kanalo kranto.

Į festivalį kviečiamos ir Lemonto organizacijos. Kviestas buvo ir Pasaulio lietuvių centras. Tai jau ne pirmas kvietimas. Šiais metais nutarėme dalyvauti su prekystaliu. Centro valdyba nutarė, kad tai yra gera proga pristatyti centrą Lemonto ir apylinkių visuomenei. Paruošėme lankstinuką anglų kalba, kuris apibūdino, kaip ir kada centras įsisteigė, kas centru naudojasi ir gali naudotis. Lankstinuke pristatėme, kokias ir kaip patalpas nuomojame kitiems. Taipogi norėjome parodyti ir truputį lietuviškos kultūros, pristatant pardavimui lietuviškus dirbinius. Pardavinėjome šakočio gabaliukus, lietuviškas virimo knygas, lininius audinius, meniškas atvirutes ir mašinom lipinukus. Kadangi buvo labai karšta diena, tai buvo populiariausi šalti nealkoholiniai gėrimai. Reikia tik apgailestauti, kad festivalio dalyviams daugiau rūpėjo pasilinksminti ir atsigaivinti, negu susipažinti su PLC ar lietuviškais dirbiniais. Vis dėlto mėginimas buvo naudingas.

PLC valdybos vardu būtina išreikšti padėką visoms ir visiems, kurie mielai sutiko bendradarbiauti ir budėti festivalyje. Ypatinga padėka prekių aukotojams: „Racine" ir „Baltic" kepykloms ir „Signorama" savininkui Petrui Jokubauskui. Ačiū Genei Rimkienei, Lilei Ramonienei, Mikučiauskams, Daukienei ir Tiškuvienei, Sigitui Miknaičiui ir Raimundui Korzonui už budėjimą prie prekystalio šeštadienį. Sekmadienį buvo sutikę budėti Aleksas Karaliūnas ir Antanas Jarūnas, deja prekystalio prie kanalo nutarėme neperkelti. Ačiū valdybos narėms ir administracijos nariams už patarimus, surinkimą prekių, pastatant ir išardant prekystalį: Bronei Nainienei, Alei Lieponienei, Danai Gylienei, Ignui Budriui, Arūnui Klibui ir Tautvydui Patamsiui.

Kęstutis Ječius
PLC valdybos pirmininkas

JAV „Institute for Representative Government", Washington, DC, pakviesti (visas kelionės išlaidas apmokėjo minėtasis institutas), keli Lietuvos Respublikos Seimo nariai dvi savaites (liepos 4-18 d.) praleido šiame krašte, apsilankydami Vašingtone, New Yorke, Čikagoje. Tai buvo atostogų ir kartu darbo vizitas, nes svečiai supažindinti su JAV vyriausybės įstaigų veikla ir poreikiais. Čikagoje LR konsulatas jiems suruošė susitikimą su visuomene penktadienį, liepos 17 d., Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus patalpose. Tą pačią dieną keli Seimo nariai apsilankė „Drauge", lydimi „Pasaulio lietuvio" redaktoriaus Broniaus Nainio. Iš kairės: Liudvikas Sabutis, Birutė Visokavičienė, dr. Algirdas Katkus, „Draugo" vyr. redaktorė Danutė Bindokienė, Povilas Martinkus, Jurgis Razma ir Bronius Nainys.
Nuotr. **Jono Kuprio**

IŠ ARTI IR TOLI

SKARDŽIAUS RINKTINIŲ RAŠTŲ TREČIASIS TOMAS

Jau išėjo iš spaudos žymaus kalbininko rinktinių raštų trečiasis tomas, vėl kompetetingai paruoštas Vilniaus universiteto Baltistikos katedros vedėjo profesoriaus Alberto Rosino. Šiame tome spausdinami 1926-1979 metais parašyti Skardžiaus straipsniai, tad didesnė dalis šių darbų buvo redaguota ir paskelbta, autoriui gyvenant Europoje bei Amerikoje.

Knygos šerdį sudaro straipsnių ciklas apie Martyną Mažvydą ir jo raštus. Pirmą kartą paskelbti 1947 metais, šitie darbai buvo skirti 400 metų sukakčiai nuo Mažvydo knygos „Catechismvsa prasty szadei" pasirodymo Karaliaučiuje. Be stambesnių darbų čia randame nemažai recenzijų, apžvalgų ir pastabų. Darbai pateikti chronologine tvarka.

„Daugelis šiame tome spausdinamų Skardžiaus straipsnių iki šiol buvo sunkiai prieinami — jie buvo paskelbti įvairiuose prieškario Lietuvos ir JAV (pokario metais) leidiniuose, rašo Albertas Rosinas savo Pratarmėje (17 psl.). Visi jam esame dėkingi, kad taip greitai pasirodė šis svarbus leidinys.

• **Pranas Skardžius, Rinktiniai raštai.** 3. Bendrinės kalbos kultūra. Parengė Albertas Rosinas. Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. Vilnius ,1998. 836 psl.

Alfred Bammesberger

NAUJAS S. POVILAIČIO ALBUMAS

Lietuvių pramoginės muzikos žvaigždės dainininko Stasio Povilaičio naujajame albume „Nesakau" įrašyta 12 naujų ir dvi senesnės, mažiau girdėtos dainos.

Šį albumą kasetėse ir kompaktiniuose diskuose išleido firma „Tembras".

Vilniuje, Jaunimo teatro vasaros klube „Senamiesčio oazė", ketvirtadienį prieš koncertą surengtoje spaudos konferencijoje S. Povilaitis sakė, kad jis savo naująją programą pradėjo rengti, kaip visada, rudenį, galvodamas apie vasaros sezoną pajūryje. 51-erių metų dainininkas teigė, kad albume yra lyriškų, linksmų ir net ironiškų dainų.

„Nesakau" — tai ketvirtasis Lietuvos estradinės scenos veterano albumas, išleistas kompaktiniuose diskuose. Pirmasis „Sveikas, dainininke" buvo išleistas 1996 metais, antrasis ir trečiasis — atitinkamai „Sena plokštelė" ir „Laimės vainikas" — 1997-aisias. Visi jie išleisti Australijoje.

Dainininkas teigė, kad iš dabartinių Lietuvos jaunimo muzikantų ir dainininkų grupių patinka „L+" ir „b'Avarija". Kartu su „L+" sutikčiau padainuoti",— tvirtino S. Povilaitis. Jis taip pat sakė, kad neketina leisti pavienių dainų, kaip dabar yra madinga. „Esu prietaringas ir su savo dainomis klausytojus supažindinu tik tada, kai jau yra įrašytas albumas",— pažymėjo nenuilstanti scenos žvaigždė.

S. Povilaitis šiemet jau surengė apie 80 koncertų. Festivalyje „Palanga—98" jis žada koncertuoti kartu su dainininke Birute Dambrauskaite. Rugsėjo pradžioje S. Povilaitis ketina atvykti į JAV. (Elta)

ŠALFASS-gos METINĖS GOLFO PIRMENYBĖS

ŠALFASS-gos metines golfo pirmenybes š.m. rugsėjo 4-6 d. Alliston, Ont., Kanadoje, rengia Toronto Lietuvių golfo klubas. Dalyviai kviečiami registruotis pas Darių Marijošių, (905) 822-8091 vakarais. Viešbučio registracija: Nottawasaga Inn, Alliston, Ont. (705) 435-5501 arba Fax (705) 435-5840. Registracijos terminas baigiasi, tai raginama nedelsiant atlikti registraciją.

Baniutė Kronienė (kairėje) ir Laima Glavinskienė trečiadienio vakarais padeda pravesti Bingo žaidimus Pasaulio lietuvių centre.
Nuotr. **Indrės Tijūnėlienės**

SKELBIMAI

• **Namams pirkti paskolos** duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuošimčiais. Kreipkitės į **Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road. Tel. (773) 847-7747.**

(sk.)

• **Lietuvių kelionių agentūrai reikalinga** lietuviškai ir angliškai kalbanti tarnautoja, turinti praktikos bilietų rašymui kompiuterine sistema. Rekomendacijos pageidautinos. **Kreiptis: tel. 708-422-3000.**

(sk.)

• **Už a.a. Kulikauskų šeimą** šv. Mišios bus atnašaujamos š.m. **liepos 25 d., 5 val. p.p. Švč. M.Marijos Gimimo bažnyčioje**. Nuoširdžiai prašau atsilankyti ir kartu pasimelsti už a.a. Kulikauskų sielas. **Irena Kulikauskaitė.**

• **Karaliaučiaus srities lietuviškų mokyklų paramai,** per Mažosios Lietuvos Lietuvių draugiją Čikagoje aukojo: **$50** - Angelika Dudėnas. Po **$25** - Viktoras Pauperas; Julius ir Pranė Pakalkai. **$5** - Estera Alšėnienė. Dėkodami visiems rėmėjams, kviečiame visuomenę remti lietuvišką švietimą Maž. Lietuvoje aukas siunčiant: **„Karaliaučiaus krašto lietuvybei", 1394 Middleburg Ct., Naperville, IL. 60540-7011.**

(sk.)